

Izvestje
mestne nižje realke

v Idriji

o šolskem letu 1901/1902.

Izdalo ravnateljstvo.

V Idriji 1902.
Založila mestna nižja realka.
Tiskala Goriška Tiskarna - A. Gabršček.

Izvestje

mestne nižje realke

v Idriji

o šolskem letu 1901/1902.

Izdalo ravnateljstvo.

V Idriji 1902.

Založila mestna nižja realka.

Tiskala »Goriška Tiskarna« A. Gabršček.

Vsebina.

	Stran
Ustanovitev zavoda. Sestavil začasni ravnatelj [Pirnat, Karel]	5
Slovenska pesem idrijskih rudarjev. Spisal Makso Pirnat	19
Šolska poročila. Sestavil začasni ravnatelj.	
I. Učiteljski zbor	35
II. Učni načrt	36
III. Učne knjige	38
IV. Učila	39
V. Statistika učencev	59
VI. Podpora učencev	60
VII. Najvažnejši odloki c. kr. šolskih oblastev	63
VIII. Kronika	63
IX. Kako se je pospeševal telesni razvoj mladine	64
X. Imenik učencev	66
XI. Naznanilo o začetku šolskega leta 1901/2	67

Ustanovitev zavoda.

Sestavil začasni ravnatelj.

Prošlo stoletje je učinilo s svojimi iznajdbami pravi prevrat v človeškem življenju. Lahke in hitre zveze med narodi in državami so omogočile splošno razširjevanje vsestranskega napredka ter povzdignile tako splošno omiko. Vsled tega in osebno radi čudovitega napredka v tehniškem obziru zahteva sedanost od posameznika višjo izobraženost in spretnost, da more vspešno tekmovati v boju za obstanek. Naša država in korporacije v državi so osnovale vpoštevaje te razmere v drugi polovici preteklega stoletja, posebno pa v zadnjem desetletju obilo novih srednjih in strokovnih šol.

Tudi v Idriji se je pokazala že pred več leti potreba baš po srednji šoli. Na predlog gosp. Valentina Lapajnetaja je sklenil mestni zastop že dné 4. julija 1894., ustanoviti nižjo gimnazijo na občinske stroške, toda vsled raznih težkoč ni bilo mogoče uresničiti tega sklepa. Prebivalstvo samo je vedno pričakovalo in pri najraznovrstnejših prilikah povdarjalo, da naj se poprime mestni zastop vendar enkrat resno tega vprašanja. Vedno naraščajoče število šolskih otrok je čimdalje bolj zahtevalo ugodno rešitev te zadeve. Vsled slabega gmotnega stanja starišev, ki so večinoma rudarskega stanu, more le malo otrok nadaljevati svoje študije po dovršeni ljudski šoli. Pač raste leto za letom število idrijskih dečkov, ki se izobražujejo na srednjih šolah v Ljubljani ali v Kranju, to pa le takih, katerih stariši vsaj toliko premorejo, da jim preskrbé tam potrebno hrano. Ogromna večina je pa prisiljena ostati doma brez nadaljnega izobraževanja. Rudnik sprejema na leto le neznatno število novih delavskih moči in tudi obrti ni nobene tako razvite, da bi se izdatno pomanjšalo število onih, ki so prisiljeni postopati

po dovršeni ljudski šoli. In ti zadnji bi bili utegnili postati s časom nevarni socialnemu življenju v Idriji.

Ker ni nobene obrti posebno razvite in o veliki industriji radi oddaljenosti železnice niti govoriti ni, nikakor ni bilo umestno misliti na ustanovitev kake obrtne strokovne šole. Občna želja idrijska je bila le po srednji šoli, a žal brez upanja, da bi ustanovila v kratkem času država ali dežela jednako šolo.

Dné 14. avgusta 1900 se je posvetoval mestni zastop o najprimernejšem slavljenju sedemdesetletnice rojstva našega premilega vladarja in izvolil poseben odsek (gg. dr. Frančišek Horvat, Alojzij Novak, Josip Rupnik in Josip Schmidt), ki naj bi stavil na slavnostni dan v smislu izraženih želj primeren predlog.

Dné 18. avgusta po slavnostni službi božji so se zbrali mestni zastopniki v mestni dvorani. Ker je bil župan na daljšem potovanju, je otvoril njegov namestnik g. Josip Šepeta vec slavnostno sejo. Nagovoril je navzoče v daljšem govoru v smislu slavnostne prilike, med drugim povdarjajoč, da je bilo mesto Idrija vsekdar zvesto vdano Njegovemu Veličanstvu, našemu premilostljivemu in presvetlemu cesarju Francu Jožefu I., kar hoče vedno tudi ostati, in želi, da Ga Bog ohrani v moči in čilosti do skrajnih mej človeškega žitja. Končno pozove navzoče, da zakličejo Njegovemu Veličanstvu trikrat »Živijo«, kar se takoj zgodi.

Predsednik predlaga nadalje, naj odbor dovoli, da se odpošlje Njegovemu Veličanstvu brzojavka sledeče vsebine :

Njegovemu Veličanstvu Francu Jožefu I.
cesarju avstrijskemu in apostoljskemu kralju ogrskemu
Dunaj.

»Z najglobokejšo vdanostjo si dovoljuje zastop rudarskega mesta Idrije ob slavnem praznovanju sedemdesetletnega rojstvenega dneva Vašega Veličanstva izreči v imenu vsega prebivalstva Idrije najtoplejša voščila za srečo in blagor Vašega Veličanstva. Naj Vsegamočni dragoceno življenje našega nad vse ljubljene cesarja še nešteta leta svojim zvesto vdanim narodom v neskaljeni čilosti vzdržuje in v polni moči ohrani!«

Predlog je bil enoglasno sprejet in brzojavka takoj odposlana.

Za tem predlaga v imenu dné 14. avgusta izvoljenega odseka :

»Občina naj v spomin na sedemdesetletnico Njegovega Veličanstva ustanovi v Idriji na svoje stroške nižjo realno gimnazijo; — županu se pa naroča, naj ukrene vse potrebno gledé dovoljenja višjih oblastev, učnih moči in potrebnih prostorov, da se že prihodnje leto otvori ta zavod, ki naj se, ako mogoče, imenuje »Cesarja Franca Jožefa nižja realna gimnazija«.

Predlog je bil enoglasno brez debate sprejet in od deželnega odbora naknadno odobren z odlokom z dné 27. marca 1901, št. 786.

Župan g. Dragotin Lapajne pričel je takoj z delom. Podpiral ga je šolski odsek, kateremu je sam načelnik. Ostali člani odseka so gg. dr. Frančišek Horvat, Alojzij Novak in dr. Ivan Štverak. Tudi bivši deželni poslanec mesta Idrije, g. dr. Danilo Majaron, se je zavzel z vso vnemo za ustanovitev nameravane srednje šole.

Misel na mešano šolo — realno gimnazijo — se je kmalu opustila vsled skušenj, ki so jih imeli drugje z enakimi zavodi. Merodajni faktorji so se odločili nato po vestnem in vsestranskem premišljevanju za realko z ozirom na dejanske potrebe mesta Idrije in Kranjske sploh. Med tem je pa delo toliko vspelo, da je predložil župan že dné 29. decembra 1900 mestnemu zastopu proračun za leto 1901, v katerem je bila vstavljena potrebna svota za novo realko, ki naj bi se otvorila v tem letu, način pokritja primanjkljaja tem potom nastalega in končno še ustanovno listino tega zavoda.

Med drugimi potrebščinami za realko je predlagal letnih 5000 K za učila in 10.000 K za amortizacijo in obrestovanje dolga na račun bodočega realnega poslopja. Nastali primanjkljaj naj se pokrije s 50% naklado na vse neposredne davke in s 15% naklado od užitnine na meso, vino, vinski in sadni mošt mestne občine Idrija. Tudi ta predlog je bil enoglasno sprejet in potrjen od deželnega odbora z odlokom z dné 27. marca 1901, št. 786.

Potem je bila prebrana in prav tako enoglasno sprejeta ustanovna listina, ki se tako-le glasi:

Ustanovna listina občinske nižje realke v Idriji.

Občinski zastop mesta Idrije je sklenil v svoji seji dné 18. avgusta 1900, da ustreže vsestranski želji prebivalstva, ustanoviti v Idriji v spomin na sedemdesetletnico rojstva Njegovega

Apostolskega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. s pričetkom šolskega leta 1901/2 srednjo šolo in poveril šolski odsek, da stori v dosego tega sklepa vse potrebne korake. Ta je po vsestranskem uvaževanju in po vseh v dosego tega namena storjenih korakih sklenil, predložiti mestnemu zastopu načrt za ustanovitev nižje realke, ki naj se imenuje »Jubilejna nižja realka cesarja Franca Jožefa I.«, katerega je občinski zastop mesta Idrije v današnji seji kakor sledi sprejel in potrdil:

1. Mestna občina Idrija na Kranjskem otvori s pričetkom šolskega leta 1901/2 prvi razred nižje realne šole pod imenom »Jubilejna nižja realka cesarja Franca Jožefa I.« in z vsakim naslednjim letom eden nadaljni razred tako, da bode s šolskim letom 1904/5 popolna nižja realka.

2. Za to šolo preskrbi občina Idrija potrebno šolsko poslopje, katero mora biti do pričetka šolskega leta 1902/3 dogotovljeno, in se zaveže to poslopje tako izgotoviti, da bode popolnoma zadostovalo potrebam nižje realne šole.

3. Isto tako se zaveže občina Idrija to poslopje in prostor za realko odmenjen v dobrem stanu vzdržavati, čiščenje, kurjavo in vso postrežbo na svoje stroške preskrbeti, pohištvo in učne pripomočke nabavati, vzdržavati in po potrebi dopolnjevati.

4. Učni načrt in cela osnova te občinske realke se mora skladati z onim državnih realk na Kranjskem; učni jezik je slovenski, odnosno nemški. Premembe učnega načrta, katere bi zahtevala c. kr. šolska oblastva za državne realke na Kranjskem, morale bi se uvesti tudi na tem zavodu. Ako bi se pa pokazala kaka prememba učnega načrta na tem zavodu potrebna, uvedla bi se samo s poprejšnjim dovoljenjem c. kr. šolskih oblastev.

5. Število učnih moči in njih službeni prejemki bodo jednaki onim na državnih šolah te kategorije in se občina pri tem zaveže, nameščati za ravnatelja, učitelje in pomožne učitelje samo take prosilce, ki bi mogli biti nameščini po predpisih o učiteljski usposobljenosti tudi na državnih realnih šolah. Imenovanje vsakega člana učiteljskega zbora bode predloženo pristojnemu c. kr. šolskemu oblastvu v potrjenje.

6. Službena leta se štejejo učiteljem na tej šoli po predpisih, veljavnih za državne srednje šole; isto velja gledé petletnic in gledé odmere pokojnine.

7. Občina Idrija sprejema v smislu § 15. zakona z dne 19. septembra 1898 (drž. zak. št. 173)*) načelo reciprocitete, po katerem se ravnatelju in učiteljem službena leta, ki so jih doslužili na kaki državni šoli, pri prestopu na občinsko realko idrijsko vštejejo v njih dejansko službo, tako kakor da bi jih bili odslužili na tej realki in to, bodisi pri odmeri plače in petletnic, bodisi pri odmeri pokojnine.

8. Kakor stalnim učiteljem se bode tudi pomočnim učiteljem plačevala ista plača, kakoršna na državnih zavodih iste kategorije.

9. Službene prejemke izplačuje vsemu učiteljstvu te šole občina predplačno v mesečnih obrokih iz svojih dohodkov.

10. Šolnina in drugi prispevki učencev določijo se po predpisih za državne srednje šole. Tudi pri oproščenju od šolnine se bode ravnalo po načelih državnih šol jednake kategorije.

11. Za izpolnjevanje vseh teh dolžnosti jamči občina z vsem svojim imetjem.

V dokaz in potrdilo tega, so podpisali to v treh izvodih izdelano in v seji mestnega zastopa idrijskega dne 29. dec. 1900 sprejeto listino župan, mestni svetovalci in dva člana odbora.

V Idriji, dne 29. decembra 1900.

Dragotin Lapajne,
župan.

Dr. Fran Horvat,
obč. svetovalec.

Josip Šepetavec,
obč. svetovalec.

Matej Kobal,
obč. svetovalec.

Ivan Mohorič,
obč. svetovalec.

Valentin Lapajne,
obč. odbornik.

Josip Tschemernigg,
obč. odbornik.

*) Uradna opomba.

Vsled ukaza visokega c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dne 7. junija 1901, št. 13152, je bila točka 7 predstoječe ustanovne listine po sklepu občinskega odbora z dne 2. t. m. uradno popravljena.

Mestno županstvo v Idriji, dne 10. julija 1901.

Župan:
Dragotin Lapajne.

Št. 3588.

Predstoječa ustanovna listina glede občinske realke v Idriji se odobruje v smislu § 90. občinskega reda kranjskega.

Deželni odbor kranjski.

Ljubljana, dne 27. marca 1901.

Deželni glavar:

Oton pl. Detela.

V dobi vseh teh in v nadaljnem poročilu za realko toliko važnih ukrepov so bili člani mestnega zastopa ti-le gospodje: župan: trgovec in posestnik Dragotin Lapajne; virilniki: trgovec in posestnik Frančišek Goli, c. kr. rudniški nadsvetnik in ravnatelj Josip Schmid, c. kr. gozdarski oskrbnik Moric Seitner; občinski svetovalci: c. kr. notar dr. Frančišek Horvat, trgovec in posestnik Matej Kobal, rudar in posestnik Ivan Mohorič, trgovec in posestnik Josip Šepetavec; občinski odborniki: kovač in posestnik Ivan Bonča, rudar in posestnik Ignacij Brenčič, mesar in posestnik Anton Ipavec, mlinar in posestnik Josip Kogovšek (od 1. oktobra 1901 dalje), c. kr. davkar Anton Krapš (od 25. decembra 1900 dalje), trgovec in posestnik Valentin Lapajne, c. kr. gozdarski oskrbnik Karol Posch (do 25. decembra 1900), rudar in posestnik Ivan Rejc, strojar in posestnik Josip Rupnik, trgovec in posestnik Jernej Stele (do 1. oktobra 1901), c. kr. rudniški stavbeni nadzornik Karol Svoboda, gostilničar in posestnik Mijo Štravs, c. kr. rudniški nadzdravnik dr. Ivan Štverak in c. kr. rudniški oskrbnik Josip Tschernigg.

8. februvarja 1901 je vložilo županstvo potom c. kr. okrajnega glavarstva v Logatecu prošnjo na c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje, da bi dovolilo ustanovitev »Jubilejne nižje realke v Idriji«. Kmalu potem se je poklonilo v tej zadevi odposlanstvo mestnega zastopa (gg. župan, Alojzij Novak in Josip Šepetavec) prevzvišenemu gospodu deželnemu predsedniku Viktorju baronu Heinu v Ljubljani, ki je obljubil odposlanstvu v uresničenje te namere vse storiti, kar je v njegovi moči, zlasti je izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da se je odločil mestni zastop za ustanovitev realke. Dne 27. februvarja se je poklonilo omenjeno odposlanstvo v spremstvu državnega poslanca g. dr. Andreja Ferjančiča in deželnega poslanca g. dr. Danila Majarona prevzvišenemu gospodu

ministru za uk in bogočastje Viljemu vitezu Hartel-nu, ki je obljubil za slučaj, da se ugoti vsem postavnim zahtevam, vso svojo naklonjenost temu vprašanju.

V dopolnitev vloge za dovoljenje ustanovitve je zahtevala vlada naknadno še učni načrt za realko, ki je bil sprejet v seji mestnega zastopa dne 5. aprila 1901. Učenci dovršivši idrijsko nižjo realko s slovenskim učenim jezikom bodo morali nadaljevati svoje študije na nemški višji realki. Da se v štirih letih toliko nemščine privadijo, da bodo mogli slediti nemškemu pouku, treba je bilo spremeniti normalni učni načrt za realke iz leta 1898. V sporazumljenju z veščaki se je odkazalo nemščini v prvih dveh razredih po pet, v zadnjih dveh po štiri in slovenščini po vseh razredih po tri ure na teden; s francoščino naj se pa prične v tretjem razredu. Nadalje je bilo določeno, da se bo poučevalo nemščino, aritmetiko, geometrijo in francoščino po vseh, zemljepis od drugega razreda dalje v nemškem učenem jeziku.

Z odlokom z dne 7. junija 1901, št. 13152, je dovolilo potem c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje ustanovitev nižje realke na občinske stroške in obenem odobrilo uporabo predloženega učnega načrta. Prošnja občine, da bi se dotična šola imenovala »Jubilejna nižja realka cesarja Franca Jožefa I.«, se more vpoštevati še le tedaj, ko bode nameravana šolska zgradba gotova, četrti razred otvorjen ter dognano, da je stanje realke v učenem kakor tudi vzgojilnem oziru zadovoljivo. Vsled dotičnega pooblastila je c. kr. deželni šolski svet z odlokom z dne 14. junija 1901, št. 1590, obenem v imenu ministerstva dovolil, da se otvori prvi razred začetkom šolskega leta 1901/2, in sicer pod pogojem, da občina pravočasno izkaže izpolnitev v §§ 2, 3 in 5 začasnega zakona o zasebnem pouku z dne 27. junija 1850 (drž. zak. št. 309) stavljenih pogojev.

Na to je imenoval mestni zastop dne 2. julija na predlog županov deželnega poslanca mesta Idrije, g. drja Danilo Majarona, častnim meščanom, med drugim za to, ker si je pridobil z obilnim trudom in neumornim delovanjem največih zaslug za ustanovitev toliko zaželjene srednje šole — mestne nižje realke. V isti seji je bil nadalje imenovan z ozirom na zgoraj navedene pogoje c. kr. profesor VIII. činovnega razreda na državni višji realki v Ljubljani, Karol Pirc, začasnim ravnateljem.

Brezpogojno otvoritev I. razreda začetkom šolskega leta 1901/2 je pa dovolil končno c. kr. deželni šolski svet z odlokom z dné 30. julija 1901, št. 2130, ko je naznanilo županstvo dné 16. julija imenovanje ravnateljevo s pristavkom, da namerava mestni zastop še imenovati (kar se je tudi dné 5. septembra zgodilo): 1) namestnega učitelja na II. državni gimnaziji v Ljubljani g. drja Vladimira Herleta, pravim realičnim učiteljem; 2) namestnega učitelja na Cesarja Franca Jožefa državni gimnaziji v Kranju, g. Maksa Pirnata, namestnim realčnim učiteljem; 3) dekana in mestnega župnika v Idriji, g. Mihaela Arkota, pomožnim učiteljem za verouk; 4) c. kr. učitelja na rudniški ljudski šoli v Idriji, g. Ivana Bajželjna, pomožnim učiteljem za telovadbo; 5) c. kr. vodjo istega zavoda, g. Alojzija Novaka, postranskim učiteljem za petje.

Uvažujé krajevne razmere je določil nadalje mestni zastop dné 2. julija, da na novem zavodu do preklica ni plačati ne pristojbin pri vstopu in tudi ne šolnine, pouk naj bo brezplačen.

* * *

Začetkom meseca septembra se je ustanovilo po prizadevanju g. Valentina Lapajnetta podporno društvo za dijake na mestni realki v Idriji, ki si je stavilo v prvi vrsti nalogo, preskrbeti potrebnim učencem šolskih knjig.

Med tem je pripravila občina v prvem nadstropju mestne hiše začasne prostore za realko; c. kr. rudniško ravnateljstvo je pa dovolilo uporabo telovadnice rudniške ljudske šole v bodočem šolskem letu.

Vpisovanje v I. razred je bilo dné 8. septembra. Oglasilo se je 57 učencev, sprejetih je bilo pa 55. Od teh jih je bilo po rojstvu 38 iz Idrije, 6 iz idrijskega okraja, 1 iz Notranjskega, 6 iz ostale Kranjske, 3 iz sosednih okrajev Goriške in 1 iz Celovca. Ker je bila v mestni hiši prirejena šolska soba premajhna za toliko številou čencev, je dovolilo c. kr. rudniško ravnateljstvo blagohotno proti naknadnemu odobrenju višjih oblastev v rudniški šolski zgradbi primerno sobo s postranskim prostorom v porabo za 1. razred v šolskem letu 1901/2. C. kr. ministerstvo za poljedestvo je to tudi odobrilo z odlokom z dné 9. oktobra 1901, št. 25.299/1855.

Dné 18. septembra je bil otvorjen I. razred mestne nižje realke v Idriji. Dasi je bil ta dan zgodovinskega pomena za Idrijo, vršila se je dotična slavnost le v ožjem krogu, z ozirom

na to, da zavod še nima lastnega domovja. Mestni zastop je daroval že 5. septembra podpornemu društvu za realce 400 K, mesto da bi napravil pri tej priliki kako veselico.

V šolski sobi je nagovoril ravnatelj v spremstvu učiteljev zbrane učence. S kratkimi besedami jim je razložil pomen tega dneva za mesto in osobito za nje. Pozival jih je s pridnostjo in uglednim obnašanjem skazati se hvaležnim za skrb mestnega zastopa, ki je tolikim izmed njih dal šele z novim zavodom priliko do prepotrebne višje izobrazbe. Na to so se podali učenci z učiteljskim zborom v župnijsko cerkev sv. Barbare, kjer je daroval katehet novega zavoda, g. dekan Mihael Arko, ob 9. uri sv. mašo. Pri tej cerkveni slavnosti so bili navzoči gg. člani mestnega zastopa z županom na čelu, deželni poslanec, častni meščan idrijski dr. Danilo Majaron in zastopniki tukajšnjih c. kr. uradov.

Po sv. maši so se zbrali imenovani gospodje in ravnatelj z učiteljskim zborom k slavnostni seji v mestni dvorani, kjer je izročil g. župan ključ šolskih prostorov ravnatelju ter približno govoril:

Slavna gospoda!

Težko smo pričakovali današnjega dneva, ki je za naše mesto zgodovinskega pomena, dneva, s katerim se pričanja za naše mesto novo življenje, lepša bodočnost. Srednjo šolo, po kateri smo hrepeneli že toliko let, otvarjamo danes in tukaj Vam, blagorodni gospod ravnatelj, izročam ključ k temu zavodu. Izročam Vam s tem v roke Vaše pa tudi našo mladino. Prosimo Vas tudi, da zastavite vse svoje velike moči v to, da bode naše mesto za velike žrtve dočakalo nekdanj obilnega sadu. K temu pomagaj Bog!

Na to je odgovoril ravnatelj:

Velespoštovani gospodje!

Z velikim veseljem sprejemem posel, meni poverjen, s katerim je spojeno toliko odgovornosti. Z geslom našega presvitlega vladarja »Z združenimi močmi« nadejam se, velespoštovani gospodje, da nam bode vsekdar prijateljski pomagali pri naši težavni nalogi. Vam pa, velespoštovani gospodje, ki ste oživotvorili novi zavod, Vam, ki ste delovali in žrtvovali v to svrhu, Vam izrekam v svojem in v imenu mladine, ki se bo izobraževala na tem zavodu, najtoplejše zahvalo.

Naša realka je prva v naši mili domovini, ki ima po večini materinski-slovenski učni jezik, in ta najmlajša realka, sad

meščanske požrtvovalnosti, ustanovljena je bila v proslavo sedemdesetletnice rojstva Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Pri tem spominu predlagam poln vdanosti, da zakličemo Njegovemu Veličanstvu, najmilostljivejšemu cesarju Francu Jožefu I. trikratni »Slava!« (Trikratni »Slava«-klici.)

Dovolite, velespoštovani gospodje, da izrekam končno še eno željo: Dal Bog, da bi se izobraževala mladina na tem zavodu, da bi napredovala v nrvnosti, vedi in znanostih, in da bi zapuščal vsak gojenec novi zavod kot zvest, vreden član svojega naroda, Bogu v hvalo, narodu v slavo, domovini v ponos in državi v blagor!

S tem je bila slavnostna otvoritev končana.

Reden pouk se je pričel dné 20 septembra.

Po inspekciji c. kr. deželnega šolskega nadzornika g. Petra Končnika dné 2. in 3. decembra 1901 je podelilo c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z odlokom z dné 10. januarja 1902, št. 38745 ex 1901, prvemu razredu mestne nižje realke v Idriji za šolsko leto 1901/2 pravico javnosti s pripoznanjem reciprocitetnega razmerja v smislu § 15. postave z dné 19. septembra 1898.

* * *

Takoj, ko je dobila občina zagotovilo, da so naklonjene višje oblasti ustanovitvi realke, so se pričela tudi pripravljajna dela za stavbo realčnega poslopja. Z največjimi težavami se je dobil za šolo pripraven prostor. Kot najprimernejši prostor in to v vsakem obziru je bila zemljiščna parcela št. 344, last rudniškega erarja. Za pridobitev tega prostora upotilo se je goriimenovano odposlanstvo dné 27. februarja 1901 tudi k prevzvišenemu gospodu ministru za poljedelstvo Karolu baronu Giovaneliju, ki je odobrujé pozdravil namero občine ustanoviti realko in jo obljubil tudi pospeševati. — Toda z dopisom z dné 13. aprila 1901, št. 1454, je naznanilo c. kr. rudniško ravnateljstvo, da ministerstvo za poljedelstvo te parcele ne odstopi, ker jo rabi rudnik sam. Pač pa ponudi za slučaj, da bi ne bilo drugega primernejšega prostora, zemljiščno parcelo št. 225. Ker je pa ta prostor plazljiv, tedaj za stavbo le z neprimerno visokimi stroški rabljiv, je kupila občina dné 17. aprila hišo g. Frančiška Kosa s tremi zemljiščnimi parcelami za 24.000 K. Drugi prostori niso mogli priti v poštev, deloma radi nedostatnega merila, deloma radi izvanredno visokih kupnin.

Stavbeni odsek (gg. župan kot načelnik, Valentin Lapajne, Ivan Mohorič in Jernej Stele) je pa med tem dognal vse potrebno, da je določil v svoji seji dné 13. aprila, pri kateri je bil navzoč g. c. kr. nadinženir v p. Frančišek Žužek kot stavbeni izvedenec, vse pogoje za načrt realčnega poslopja z ozirom na kupljeni prostor in nagrade, ki naj bi se dale sestaviteljem treh najboljših načrtov, in sicer 1600 K kot prvo, 600 K kot drugo in 400 K kot tretjo nagrado, čemur je pritrdil mestni zastop dné 17. aprila.

Rok za vložitev načrtov je potekel s 30. junijem; došlo je 8 načrtov.

V ocenjevalno komisijo so bili voljeni v seji dne 2. julija gg.: župan, trgovec in posestnik Valentin Lapajne, c. kr. rudniški nadsvetnik Josip Schmidt, c. kr. rudniški stavbeni nadzornik Karol Svoboda in c. kr. rudniški stavbeni inženir Jaroslav Šotola.

Mestni zastop je pritrdil dne 17. julija sklepu ocenjevalne komisije, vsled katerega je dobil a) načrt g. c. kr. nadinženirja v p. Frančiška Žužka v Ljubljani z geslom »Luči B.« prvo, b) načrt g. arhitekta Karola Holinskega v Ljubljani z geslom »Naša bodočnost« drugo in c) načrt g. arhitekta Frančiška Kaudela v Ljubljani z geslom »Za narodno prosveto« tretjo nagrado. Načrt »Luči B.« bi pa bil le izpeljiv, ako bi se smela takoj podreti hiša gosp. Frančiška Kosa, kar pa še 7 let brez ogromnih žrtev mogoče ni, in ako bi se smelo uporabljati še nekaj sosednega eraričnega sveta, kar bi bilo jako težko izposlovati. Zato je sklenil mestni zastop enoglasno na predlog ocenjevalne komisije izvršiti stavbo po načrtu »Naša bodočnost« ter poveriti izdelovanje podrobnih načrtov gosp. arhitektu Karolu Holinskemu.

Po izgotovljenju podrobnih načrtov in računov je bila razpisana stavba realčnega poslopja do 15. in podaljšana do 31. januarja 1902. Mestni zastop je sprejel ponudbo tvrdke Gustav Tönnies v Ljubljani za 187.560 K 75 v.

Med tem je pa nastalo upravičeno upanje, da bo morebiti vendar le mogoče dobiti del zemljiščne parcele št. 344, ki bi bil vsekako najbolj primeren prostor, posebno v zdravstvenem obziru. Imel bi pa vrhu tega še to prednost, da bi bilo mogoče stavbo na enkrat in ne le deloma izvršiti, kar bi lahko pozneje oviralo morebiti potrebno razširjenje nižje realke v višjo. Občina je vsled tega kupila dné 17. februarja 1902 hišo in zemljišče

g. Ivana Mohoriča za 4000 K, g. Jakoba Krapša za 8000 K in dné 18. marca hišo in posestvo gospe Dragotine Lapajnetove za 18.000 K. Ta tri posestva in zgoraj omenjeno posestvo gosp. Kosa v kupni vrednosti 54.000 K je ponudila občina rudniškemu erarju v zameno za toliko površja zemljiščne parcele št. 344, kakor ga imajo omenjena štiri posestva skupaj, to je 4383m². — In v to je privolilo c. kr. ministerstvo za poljedelstvo z odlokom z dné 9. aprila 1902, št. 8497/617.

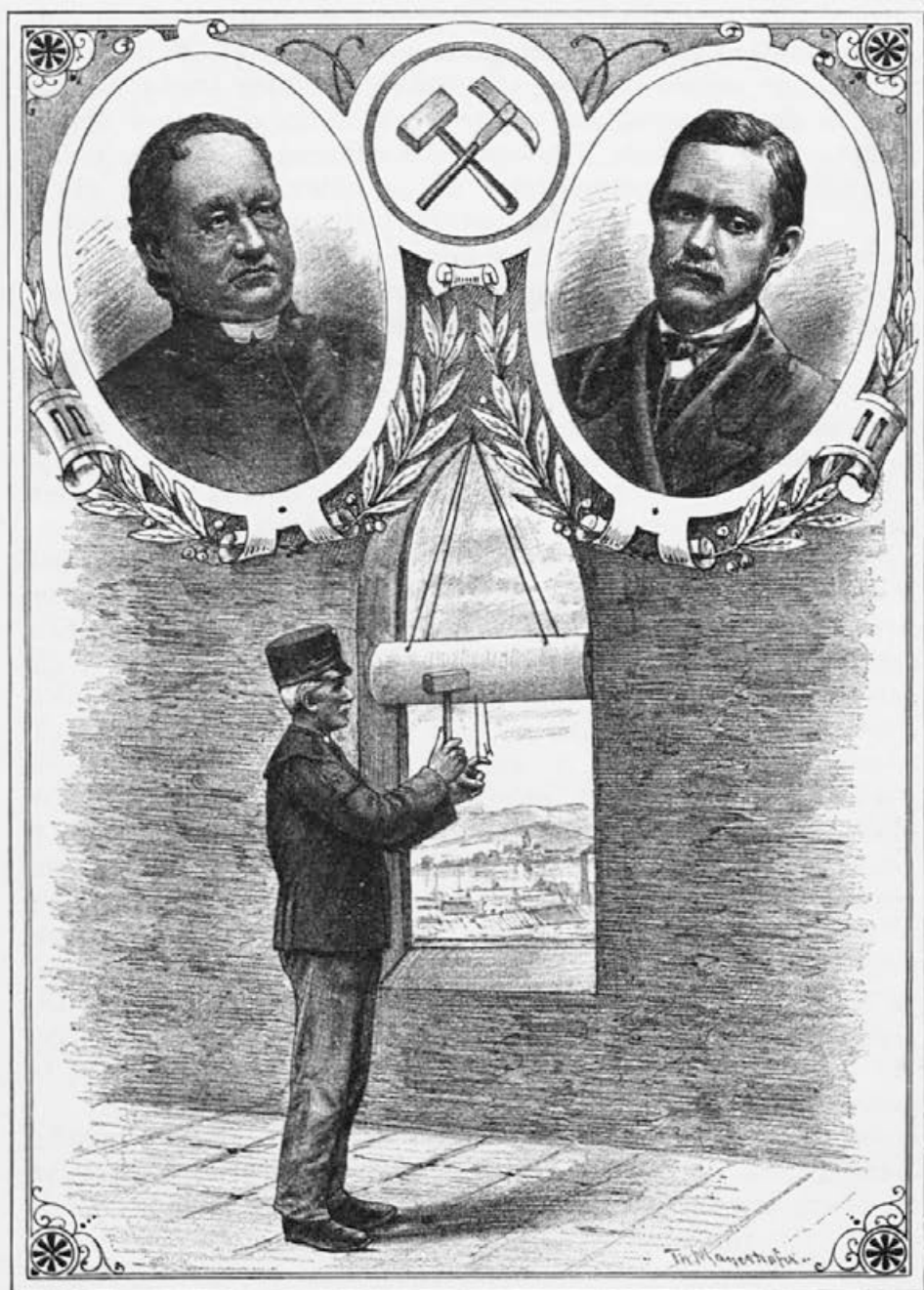
S tem je bilo rešeno važno vprašanje stavbenega prostora na najugodnejši način. Realca bo stala torej na severozapadni strani Idrije prav na severu bližnjega rudniškega gradu, malo višje nad Idrijco kot le-ta.

Vsled te izpremembe je odstopila prvotna tvrdka, ki je dobila stavbo realke, in tvrdka Viljem Treo v Ljubljani jo je sprejela končno za 188.566 K 81 v. Poslopje mora biti v vseh svojih delih gotovo dné 1. septembra 1903.

Za bodoče šolsko leto 1902/3 je bilo treba preskrbeti vsled tega zopet začasne prostore. Za ravnateljsko pisarno, posvetovalnico in za zbirke se bodo pridržali dosedanji prostori v 1. nadstropju mestne hiše, ki v ta namen popolnoma zadoščajo. Za I. in II. razred in pa za risalnico se je postavila za mestno hišo na svetlem in prostornem kraju šolska stavba za silo. Ta stavba bo pritlični 25·6m dolgi podaljšek štranskega pročelja mestne hiše. V njem so zaporedoma: 1. učilnica, ki ima ploščevine $10·5 \times 7 = 73·5$ m²; 2. risalnica, ki ima $12 \times 7 = 84$ m²; 3. 2·05 m široki vhod. Vsporedno s temi prostori je 2·20 m široki hodnik. Onkraj hodnika, nasproti risalnice, vsperedno z glavnim pročeljem mestne hiše je pa kot druga učilnica adaptirano dose-danje skladišče požarne brambe, ki ima ploščevine $11·04 \times 5·04 = 55·6416$ m². Vsi ti prostori imajo višine po 4·5m, tedaj ima prva učilnica 330·75 m³, risalnica 378 m³ in druga učilnica 250·387 m³ prostornine. Vstop v vse šolske sobe je iz skupnega hodnika, ki je v zvezi s pritličjem mestne hiše.

Dovršivši svoje poročilo, zahvaljuje poročevalec v imenu mladine vse, ki so delovali pri ustanovitvi zavoda. V razmerno kratkem času storilo se je veliko, in skoro bo delo gotovo. Kmalu bo zrlo realčno poslopje ponosno tik starega gradu na Idrijo ter pričalo o požrtovalnosti njenih meščanov. Ti, mladi zavod, pa uspevaj in donašaj obilo sadu!

Ivan Majnik.

Šina.

Jožef Gnezda.

Slovenska pesem idrijskih rudarjev.

Spisal Makso Pirnat.

Pri pevskem večeru, katerega je bilo priredilo v Idriji »Delavsko bralno društvo« meseca oktobra lanskega leta, sem prvič slišal peti slovensko pesem idrijskih rudarjev. Močan pevski zbor jo je zapel dovršeno, vzneseno. In kakor je bila zadonela iz navdušenih prsi, tako je našla tudi krepak odmev v srcih poslušajočega občinstva. Burno je pozdravljalo pevce, in zopet in zopet so jo morali oni ponoviti. Čul sem jo potem še večkrat peti in sem spoznal, da je nekako posebno prirasla k srcu idrijskemu občinstvu. Radi tega sem se začel zanjo posebej zanimati. In tako se mi je nabralo nekaj podatkov o pesmi sami, o njenem pesniku in skladatelju, katere podatke priobčujem tukaj v prepričanju, da jih bo ta ali oni Idrijčan bral z veseljem in da bodo v njem obudili spomine na lepe pretekle čase iz idrijskega življenja, saj mu podajajo kosec zgodovine domačega mesta. Pa tudi tujce bo morda zanimalo, kaj več zvedeti o lepi slovenski rudarski pesmi, katera je bila doslej izven idrijskega mesta menda skoraj popolnoma neznana.

Izmed tiskanih virov mi je služila knjiga: »Das Quecksilber-Bergwerk Idria, von seinem Beginne bis zur Gegenwart. Geschichtlich dargestellt von Peter Hicinger. Laibach 1860.« Razven tega sem zajel nekaj podatkov tudi iz tedanjih letnih poročil idrijske rudniške ljudske šole.

Kot netiskane vire sem rabil nadalje listine nekdanje pripravnice v Idriji, hranjene v arhivu idrijske ljudske šole. S pismenimi in ustmenimi pojasnili so mi blagohotno postregli različni gospodje, katere na tem mestu iskreno zahvaljujem.

Kar se dostaja podob, sta podobi Ivana Majnika in Jožefa Gnezda posneti po oljnatih slikah. Kdo je naslikal Gnezda, ne vem; slika Majnika pa je delo priprostega kmečkega slikarja Jožefa Bajta iz Koprivnika, župe žirovske. Hrani se ta slika v žirovskem župnišču, slika Gnezdova pa je last njegovih sorodnikov. Podoba »šine« je povzeta po fotografiji.

Spregovoriti hočem najprej o postanku in zgodovini pesmi same, povedati potem nekaj o njenem pesniku, ki je bil tudi sicer za Idrijo zaslužen mož, in završiti te črtice z životopisom njenega skladatelja.

1.

Ko sem pozvedoval pri starejših Idrijčanih, kdo je zložil slovensko, sedaj takorekoč ponarodelo pesem idrijskih rudarjev, so mi zaznamovali oni kot pesnika bivšega žirovskega župnika Ivana Majnika. Brskal sem po vseh mogočih in v Idriji dostopnih knjigah, da bi se prepričal, ali je ona vest o pesniku Majniku resnična in zanesljiva. Pa nikjer v knjigah nisem dobil zaželjenega pojasnila in potrdila.

Končno se mi je vendar posrečilo, dobiti v roke prepričevalen dokaz, da je to pesem res zložil imenovani župnik. Nečakinja pokojnega župnika hrani namreč še nekaj listin po svojem stricu. Prepustila mi jih je blagohotno v porabo. In med temi listinami sem našel pismo, ali pravzaprav od Majnika samega lastnoročno prepisano pismo, katerega izvirnik je pisal svojemu prijatelju dr. Janezu Bleiweisu iz Žirov dne 2. julija leta 1863. Temu pismu, katero hočem spodaj objaviti doslovno, je pridejana tudi rudarska pesem, zložena od Majnika. Imamo torej v tem pismu pesem v prvotni obliki, kakor jo je bil pesnik zložil.

Pregledal sem dotične letnike Bleiweisovih »Novic«, iskal po »Danici« in različnih pesmaricah, da bi se prepričal, je-li bila že naša pesem kedaj natisnjena. Iskal sem zastonj. Radi tega smem trditi s popolno gotovostjo, da pesem doslej še ni bila priobčena in da bo na tem mestu tiskana prvič.

Pesem se glasi nespremenjena, kakor jo je pesnik sam zapisal v omenjenem pismu, takole :

Rudokop v Idrii na Kranjskim.

Po polnoči odbije tri,
V Idrii že zvon buči,
Iz spanja rudarje budi.

Odpravljajo v jamo se,
Še vzame vsak, kar treba je,
Si v tami jamnišico prižge.

Na šino kljuka preglasno,
K molitvi o vhodu se zbero,
Pod zemljo stopajo srčno.

Se izidejo na vse strani,
Kjer živo se srebro sledi
V zakladnici podzemeljski.

Začne se delo zdaj povsod,
Se vrta tu, zažge drugod,
Iz čela bledim lije pot.

V globini zida tam zidar,
Z vodo leti okrog vodar,
Pa z' rudo proč drdra vozar.

Se delo srečno dokonča,
Zahvali vsak lepo Boga,
Se spet vesel na dan poda.

Če lih, si misli, zlo terpim,
Da se pošteno preživim,
Le vender zadovoljin sim!

K pesmi je treba dodati kratko razlago. Omenjajo se namreč v njej stvari, katere so pač dobro znane Idrijčanom, zlasti starejšim, katerih pa tujec ne more umeti, ker se nanašajo na specifično idrijske rudarske razmere. Pa tudi v Idriji sami mlajšemu rodu kmalu ne bodo več jasna nekatera mesta v pesmi.

Raztolmačiti hočem posamezne fraze in besede po vrsti, kakor se nahajajo v pesmi.

V prvi kitici omenja pesnik, da budi ob treh zjutraj zvon rudarje iz spanja. Zakaj baš ob treh? Stvar je ta. Vsi rudarji, kar jih je uslužbenih pri idrijskem rudniku, so razdeljeni na tri oddelke; delavna doba vsakega oddelka traja osem ur, in tako je izpolnjen čas dneva. Prvi oddelek nastopi delo ob štirih zjutraj, opoldne ga zamenja drugi oddelek, in ob osmih zvečer stopi na njegovo mesto tretji oddelek. Tako se posamezni oddelki menjajo med sabo.

Zvon torej, ki se oglasi ob treh zjutraj, budi iz spanja tiste rudarje, kateri ob štirih nastopijo svoj posel. Temu zvonjenju pravijo Idrijčani običajno »trojka«. Za tujca, ki je prvič prišel v Idrijo, je to zvonjenje nekaj posebnega; in prav to zvonjenje ob treh zjutraj je menda provzročilo tisto mnogo razširjeno, a pretirano pravljico, da v Idriji celo noč zvonijo. Zvoni pa zjutraj z velikim zvonom pri župni cerkvi sv. Barbare; ta zvon so kupili sami rudarji in ga tudi s ponosom imenujejo »rudarskega«. Ob robu ima ta-le napis: »Napravili prebivalci m. Idrije. — M. V. Lipold, c. kr. rudniški predstojnik in viši svetnik. Jožef Kogej, mestni fajmošter in dekan.« Ob straneh

zvona so vtisnjene majhne podobe Matere božje, angelja varuha, Krista na križu, sv. Florjana ter večja podoba sv. Barbare, pod katero stoji zapisano: »Patrona fodinarum ave — succurreque metallicis in hora mortis« (zaščitnica rudnikov, bodi pozdravljena in pridi rudarjem na pomoč ob smrtni uri). — Na drugi strani se bere napis, s katerim je zajamčena pravica rudarjem, da smejo za vedne čase zjutraj zvoniti s tem zvonom. Glasi se: »Rudarji imajo pravico zahtevati, da jih ta zvon vsaki dan ob 3. zjutraj k delu kliče, katera pravica se jim je tukaj očitno pripoznala.« Zvon je bil napravljen l. 1874, ima št. 631 in tehta 47 meterskih stotov; njegov glas je C.

Druga kitica nam popisuje, kako se odpravljajo rudarji od doma. Vsak si vzame sabo nekaj jestvin, da jih povžije ob času odmora, in si prižge svojo luč, imenovano »jamnišča«. Imenuje se ta luč ali bolje rečeno svetilka jamnišča pač radi tega, ker se v prvi vrsti rabi v jami. Kot gorivo služi pri tej luči po navadi laneno ali ripsovo olje, katerega dobiva gotovo mero vsak rudar od erarja ob gotovih časih. Ima pa ta svetilka podobo priprostih luči, kakoršne videvamo še semintja po kmečkih domovih.

Ob treh zjutraj zvoní četrt ure dolgo. Po končanem zvonjenju se je prejšnje čase oglasila še »šina«, o kateri pravi pesnik v tretji kitici:

»Na šino kljuka!!! preglasno.«

Ta »šina« je visela v rudarskem poslopju ob glavnem vhodu v rudnik, namreč ob tako imenovanem Antonovem rovu (Antonistollen), pričetem l. 1500., kakor nam kaže napis nad vrati še danes. »šina« je bila 87 cm dolga, 20 cm široka in v sredi 6·5 cm debela, sploščena deska, katera je bila na vsakem koncu dvakrat navrtana; vsaka teh lukenj je bila 15 cm dolga ter je merila v premeru 2 cm. Navrtana je bila zaradi tega, da je močnejše donela. Na »šino« je tolkel rudar v gotovem taktu s kladivom, da je dajala od sebe zamolkel glas, ki pa se je slišal po celi idrijski kotlini in po vseh bližnjih hribih ter klical rudarje na delo.

Dolžnost, kljukati na »šino«, je imel oni izmed čuvajev v zbiralnici*) (Stollenwächter, Stollenhüter), ki je opravljal svojo službo ponoči. Zadnja dva, ki sta kljukala, sta bila Frančišek

*) Zbiralnica ali pozneje omenjena »šelštva«.

Vončina in Mihael Podgornik in tadva še oba živita kot upokojena rudarja v Idriji.

O glasu »šine« so rekli, da »kljuka«. Kljukati pomeni v prvi vrsti toliko kakor trkati na kako stvar, n. pr. na vrata. To besedo so rabili že slovenski protestantski pisatelji, kakor Trubar, Dalmatin, Megiser. Tako beremo pri Trubarju in Krelju: »na prsi se kljuka«, in: »moje srce kljuka v meni«. Besedo pozna tudi narodna pesem naša, n. pr.:

»Grenka smrt na duri kljuka«.

Poleg tega pa znači: kljukati tudi zvoniti. V Slomškovih spisih beremo: »zvonček žalostno kljuka«.

Ta starodavna navada, da je namreč kljukala »šina«, je danes v Idriji odpravljena. Zgodilo se je to okolo l. 1890 pod tedanjim rudniškim načelnikom Jožefom Novakom, ki je sedaj dvorni svetnik in zajedno voditelj pribramskega rudnika na Češkem. In ko so pozneje prezidavali omenjeno poslopje ob Antonovem rovu, so tudi odstranili stolpiček (ljudje so mu rekli »ajkerl«, pač po nemški besedi Erker), v katerem je visela starodavna »šina«. Zadnjič je kljukala »šina« v Idriji 5. julija leta 1896 ob pogrebu rudarskega nadsvetnika Adolfa Plamineka, bivšega rudniškega načelnika v Idriji.

Take »šine« so bile navadne tudi pri drugih rudnikih in se pri nekaterih nahajajo še dandanes, n. pr. v Šemnici. Podobne »šine«, toda narejene ne iz lesa, ampak iz ploščevine, so bile pred leti v rabi pri manjših oddelkih konjenikov, ki niso imeli svojega trobentača. Služile so torej »šine« mesto trobent, da so ž njimi alarmirali vojaštvo. Morda so se rabile tudi pri pešcih, in ne le samo pri konjenikih. Starejši Idrijčani pripovedujejo, da je bilo to kljukanje prijetno poslušati, in nekaterim je še danes žal, da ne obstoji več ta starodavna rudniška šega — častit spomenik nekdanjih časov.

Naša podoba nam kaže staro, zgodovinsko »šino«, ki se hrani v rudniškem muzeju idrijskem. Tudi idrijska ljudska šola ima v svoji zgodovinski zbirki tako »šino«, ki pa je le ponarejena po stari.

Kakor že povedano, je glavni in najnavadnejši vhod v jamo ob rovu sv. Antona. Pred začetkom rova je večja sobana, tako zvana »šelštva« (Gesellenstube). V tej sobani se zbirajo zjutraj, opoldne in zvečer delavci in opravijo ondi tudi svojo

običajno molitev*), preden se podajo pod zemljo. Na to nas spominja tudi pesnik, ki pravi v tretji kitici: »K molitvi o vходу se zbero«.

V nastopnih kiticah nam riše pesnik delo v jami. Nekateri rudarji zavrtavajo in lomijo skalovje, ki je prepojeno z živorebrno rudo. Drugi vozijo rudo po podzemeljskih hodnikih do tako zvanih jaškov (šahtov), po katerih se potem spravlja ruda na dan. Tretji podzidavajo izpodkopano skalovje in mašijo votline, da se ne vdero zgorenje plasti. Četrti rudar ima nalogo, da preskrbljuje z vodo svoje tovariše. Kako bujno življenje to, kako marljivo gibanje v osrčju zemlje, tam, kjer bi človek mislil, da vlada le smrt, le nemočena grobna tišina.

Težavno in naporno je rudarjevo življenje. Daleč od ljudi, globoko pod njimi se trudi in vbada rudar za ljubi kruhek svoj in svojcev. Toda, ko se delo dokonča, se poda vesel na beli dan, kakor nadalje poje pesnik. In dasi ve, da veliko trpi, je vendar zadovoljen, saj ga tolaži sladka zavest, da je pošten njegov kruh, kateri mu tembolj tekne, ker je prislužen s krvavimi žulji. To rudarjevo zadovoljnost nam lepo slika pesnik v končnih dveh kiticah.

Kaj naj porečemo o tej pesmi? Nihče ne bo trdil, da je bogsigavedi kako umetna. No, tega pesnik tudi sam ni mislil o svoji pesmi, niti ni nameraval, da bi zložil za preproste rudarje visokoletečo pesem. Zapeti je hotel rudarjem preprosto, domačo pesem. Vglobil se je v idrijske rudarske razmere, katere so mu bile dobro znane izza njegovega duhovnikovanja v Idriji, izbral je različne značilne poteze iz rudarskega življenja in te poteze

*) Po naključju sem dobil v roke to molitev v stari obliki, pisano še v bohoričici. Molitev je radi tega zanimiva, ker se v nji naštevajo svetniki-zasčitniki rudarjev. Prijavljam jo tukaj nespremenjeno, samo bohoričico sem zamenil z gajico. Glasi se:

„Molitev Iderskih knapov, kí gredo v jamo. Molimo!

Vsígamogočni večni Bog! Gospod življenja in smerti! kí si povsod v' nebesih, na zemlji in pod zemljo pričijoč, glej! spet smo se, z' jamensko lučjo v roci, k' svojimu nevarnimu delu namenili. Ker pa dobro vemo, da brez tebe nič ne zamoremo, povzdignemo svoje roke in serca k' tebi neskončno dobrotljivi Bog! in te ponižno in goreče prošimo: dodeli nam gnado, de svoje dela pridno, zvesto, voljno in potrpežljivo k' tvoji časti, in svojim dušam k' zveličanju opravimo. Obvaruj nas na prošnjo prečiste Device Marije, sv. Jožefa, sv. Barbare, sv. Ahea, sv. Terezije, sv. Florijana, sv. Klementa, sv. Janeza Nepomucena, sv. Antona in vsih tvojih Svetnikov nagle in

spretno uporabil ter razvil pred nami priprosto, a mično sliko rudarjevega dejanja in nehanja, kakor se mu snuje dan za dnevom v meji dveh točk, namreč od zgodnje jutranje ure, ko ga zvon zbudi in kliče na delo, pa do časa, ko se od napornega dela utrujen, a vendar s prijetno zavestjo, da je izpolnil svojo dolžnost, povrne iz podzemeljskega kraljestva mrtve prirode zopet med ljudi, v sredo svojih ljubih. Ta pesem je torej, rekel bi, vzeta kakor iz srca idrijskemu rudarju. Radi tega je pa tudi razumljivo, da je popolnoma dosegla svoj namen in se nekako omilila idrijskemu rudarju, in da jo ta vedno rad navdušeno zapoje, kedar je izvršil svoje delo in kedar se more za nekaj ur poradovati med svojimi drugovi.

Neki Idrijčan mi je zahteval, da je Majnik svojo pesem predelal po podobni nemški rudarski pesmi, da je torej njegova pesem le prestava. Pregledal sem radi tega nekatere zbirke najnavadnejših in najbolj razširjenih nemških rudarskih pesmi, n. pr. »Taschenliederbuch für Freiburger Geognostische Excursionen«, Freiberg in »Bergmanns Lieder von Karl Becker«, Neuwied & Leipzig (z napevi). Primerjal sem tudi Majnikovo pesem z znanō Körnerjevo, ki se začneja :

»Glück auf! Glück auf in der ewigen Nacht!

Glück auf in dem furchtbaren Schlunde!«

Pa nikjer nisem mogel zaslediti pesmi, o kateri bi se dalo reči, da je po njej Majnik posnel svojo. Ker se nemške rudarske pesmi često začenjajo s prizorom, kako zvon kliče rudarje na delo, in ako prav tako tudi v Majnikovi pesmi beremo začetkoma, da buči po Idriji zvon, kličeč delavce iz spanja: iz tega še ne

neprevidene smerti, in vse nesreče na duši in telesu, in daj, de po srečno dokončanim delu iz globočine zemlje, iz nevarnosti vode in ognja, veseli in zdravi na svetlobo dneva, in k' svojim, ki jih tvoji očetovski skerbi zročimo, domu pridemo; kjer hočemo ko pokorni otroci, skerbni očetje, dobri tovarši, zvesti možje, in svojimu svetlimu cesarju iz serca vdani knapje in podložni tvoje presveto ime posvečevati.

Če bo pa današnji dan za eniga, ali družiga zmed nas zadnji dan našiga zdajnega življenja, ga pa v tvojo milost perporočimo, in serčno obžalujemo vse grehe ki jih vemo, ali ne vemo, ki smo jih sami storili, ali krivi bili, de so jih drugi storili, in terdno sklenemo Tebe neskončno dobroto, ki te moramo čez vse ljubiti, nikdar več z nobenim greham razžaliti. O Bog! poterdi ta naš sklep, in vžgi v nas živo vero, terdno upanje in gorečo ljubezen do Tebe. To te prosimo po Jezusu Kristusu tvojim ljubim Sinu, Gospodu našim in Odrešeniku, kateri z' teboj vred enak Bog živi in kraljuje, Bog od vekomej do vekomej. Amen.

Vera — Oče naš — Češena Marija — Čast bodi Bogu Očetu, Sinu in sv. Duhu.“

bomo sklepali, da se je Majnik ravnal po tujem vzorcu. Majnikova pesem je popolnoma izvirna, kar smo med vrsticami povedali že zgoraj, omenivši, da jo je vestno posnel iz idrijskega rudarskega življenja. Da je Majnik podal le kako tujo pesem, bi se izvestno ne bila mogla tako udomačiti, kakor se je baš njegova.

Preden se ločimo od pesmi same, podamo še doslovno že imenovano pismo rajnega Majnika, pisano dr. Janezu Bleiweisu. Razen tega, da je temu pismu priložena naša pesem, je važno še tudi v nekaterih drugih ozirih. Iz pisma pozvedamo, kdaj je bila pesem zložena, kdaj se je prvič javno pela in odkod je njen sedanji napev. Priča nam pa tudi to pismo o narodni navdušenosti Majnikovi — bil je član ljubljanske čitalnice — in o njegovi skromnosti, s katero je presojal svojo pesem.

Pismo slove nespremenjeno tako-le :

Blagorodni gospod doktor ! Preljubi prijatel !

Diplom od čitavnice ljubljanske in ljubo pismice od Tebe sim predvčerajšnjim v roke dobil. Se Ti prav lepo zahvalim, da si mi to oskrbel. Drugi mesec mislim spet v Ljubljano priti. Že zdaj se veselim, da bom smel naravnost v Vašo slavno družbo iti. Takrat bom tudi tiste 4 goldinarje dal. (kot vstopnino v čitalnico, op. pis.)

Kaj vse so o sv. Ahacii Idričani napravili, to ne vem prav povedati, ko letos nisim bil v Idrii na sv. Ahacija dan.

Prašáš tudi : kaj se je zgodilo z mojo pesmico ? — V Ljubljano je bila menda prekasno poslana, da jo g. Nedved že ni mogel več na note djati ; v Idrii so ji pa lep napev naredili, in jo zvečer pred sv. Ahacijam v gledališču tudi lepo peli (beim bergmännischen Tableau.) Pravim domačim Idričanom, ki so vsi Slovenci in za slovenščino vneti, je menda, des ni nič posebniga, vender tako dopadla, da so z' rokami ploskali, in da so jo mogli pevci še enkrat zapeti.

Ko sim Ti jo že z' besedo povedal, naj Ti jo tukaj, ko je dosti prostora, še tudi zapišem*).

Pozdravljam še Tebe in Tvoje Preblage prav iz srca !

Majnik.

V Žireh 2. julija 1863.

Ker je Majnik zase prepisal tudi naslov pisma, poslanega Bleiweisu, naj ga i mi prijavimo. Glasi se : »N. pr. Blagorodni

*) Nato sledi pesem, kakor smo jo zgoraj priobčili. Op. pis.

prezaslužni gospod doktor Janez Bleiweis, c. kr. profesor in deželni živinski zdravnik itd. itd. itd. v Ljubljani.«

Pesem je bila torej zložena l. 1863, ko je bil Majnik župnik v Žireh. Majnik jo je najbrže, ko je bil v Ljubljani, ustmeno povedal prijatelju dr. Bleiweisu. Bleiweis ga je potem gotovo pismeno spomnil na to pesem, ker jo je morda hotel porabiti za svoje »Novice«, in radi tega jo je Majnik priložil svojemu pismu.

Iz pisma nadalje razvidimo, da se je prvič javno pela v idrijskem gledališču 21. junija l. 1863 pred praznikom sv. Ahacija. V Idriji se namreč od nekdanj prirejajo pred sv. Ahacijem*), ki je glavni zaščitnik idrijskega rudnika, v gledališču igre ali koncerti. Tako se je najbrže tudi l. 1863, ta večer predstavljala kaka igra in tej se je še dodala nova slovenska rudarska pesem, ki se je že tedaj jako prikupila občinstvu; saj je zahtevalo, da se je ponovila.

Kar se tiče napeva, pravi Majnik v pismu, da je bila pesem poslana v Ljubljano skladatelju Nedvedu, da bi jo uglasbil. A Nedved ni storil tega. Radi tega so ji, kakor se izraža Majnik, »naredili napev« v Idriji. Kateri napev ima pač Majnik tukaj v mislih? Dasi Majnik ne imenuje z imenom skladatelja, po čegar napevu se je pesem pela l. 1863, vemo za gotovo, da je bil to tedanji organist pri župni idrijski cerkvi, namreč Jožef Gnezda. Starejši Idrijčanje s tako gotovostjo zaznamenujejo kot skladatelja slovenske rudarske pesmi imenovanega Gnezda da o tem ni nikakega dvoma. V idrijski čitalnici se nahajajo stare partiture naše pesmi, in na vseh je kot skladatelj pripisan Jožef Gnezda, o katerem spregovorimo obširneje pozneje. Gnezda je uglasbil rudarsko pesem prav primerno kot koračnico. Napev sestaja iz dveh delov, iz uvoda in iz trijo. Uvod — v Es duru — se je skladatelju posebno posrečil. Plastično se nam riše v njem pot rudarjev na delo s pomočjo markantnih znakov prvega

*) Kakor pripovedujejo stara poročila, je l. 1504. prevzelo idrijski rudnik novo društvo, na čelu mu Valentin Kuttler iz Solnograda. Dotlej so kopali rudarji le pri vrhu in so hoteli vse le z rovi doseči; vsled tega nepravilnega ravnanja so dobivali leto za letom manj živega srebra, in podjetje je bilo na tem, da popolnoma propade. Šele sedaj so se napravili poskusi, kopati navpik v globočino. In to se je vrlo obneslo. Baš na sv. Ahacija dan, 22. junija l. 1508, so zadeli v živosrebrnem škrlu (Silberschiefer) na prebogato žilo živega srebra. Tedaj se je začel idrijski rudnik pravzaprav razvijati; sv. Ahacija pa so jeli častiti kot glavnega zaščitnika idrijskega rudnika in njegov praznik slaviti s slovesnim obhodom.

tenorja. Trio — v Es duru — pa nam predstavlja delo v jami in je zložen bolj v duhu lirične pesmi nego v duhu koračnice. Ob konci pa, ko se slika pot rudarjev z dela, zopet prevlada znak koračnice.

Pismo nam končno kaže Majnika kot vnetega Slovenca. Bil je član ljubljanske čitalnice in veseli ga, da bo mogel kot tak priti v Ljubljani med narodno družbo. Z radostjo povdarja v pismu o Idrijčanih, da so vsi navdušeni za slovenščino. Pa še jedno lepo lastnost Majnikovo nam svedoči to pismo, namreč skromnost. Odkritosrčno izpove o svoji pesmi, da ni nič posebnega. In ta lepa poteza v njegovem značaju — komu ne bi ugajala!

2.

Ivan Majnik se je narodil 19. aprila 1803. v Spodnji Idriji. Ljudske šole je najbrže pohajal v Idriji, gimnazijo v Ljubljani, vstopil tudi ondi v semenišče ter bil za mašnika posvečen 20. avgusta l. 1830.

Najprvo je kapelanoval v Podbrezju na Gorenjskem, kjer mu je bil župnik dobroznani slovenski misijonar in sadjerejec Frančišek Sal. Pirc (roj. l. 1787 — umrl l. 1873.) Pirc je navdušil svojega duhovnega pomočnika Majnika za sadjerejo, kar je temu dobro koristilo pozneje, ko je postal samostojen župnik in imel tudi svoje gospodarstvo.

Druga Majnikova služba je bila v Lozicah poleg Šent Vida na Vipavskem. Vnet pevec je Majnik poučeval mladeniče v cerkvenem, pa tudi v posvetnem petju. Često je poslal kakega posebno nadarjenega svojih pevcev v tujo cerkev, da se je ondi navadil novega napeva, ga povedal potem Majniku in ta je izuril svoje pevce v dotičnem napevu. Nekaterim napevom je Majnik tudi sam zložil besede; tako je na neki lep tuj napev, morda je bil ta tudi posveten, zložil lično pesem o sv. Jakobu, katero še dobro pomnijo starejši ljudje v Lozicah.

V Lozicah se je Majnik bavil tudi s homeopatijo, katera se je bila tiste čase jako razširila in našla posebno med duhovniki vnetih pristašev. Vsaj vemo, da je bil celo naš slavni slovničar Frančišek Seraf. Metelko navdušen homeopat, zaradi česar je tudi Prešeren v svojem šaljivem nagrobnem napisu za Metelčico (Metelkov pravopis) pikro opomnil, da ji (Metelčeci) niso mogli pomagati vsi homeopati. Majnik je imel do svoje homeopatije veliko spoštovanje. Svojemu nečaku Jožefu Kogejju, poznejšemu dekanu v Idriji, ki je bival kot dijak na počitnicah

v Lozicah pri svojem stricu, je ostro zapovedal, da se ne sme dotakniti nobene stekleničice, v katerih je imel spravljene svoje krogljice, češ, ako bi snedel nekaj krogljic, bi utegnil umreti. Kako je pač moralo biti pri srečnem možu, ko mu je nekoč priznal stričnik Kogej, da je izpraznil več stekleničic krogljic, ki mu pa vendar niso nič škodovale.

Iz Lozic je prišel Majnik po l. 1840. v Idrijo za Lichten-thurnovega beneficijata. Poleg svojih duhovskih opravil se je Majnik v Idriji posebno posvetil vzgoji mladine. Ustanovil je nekak zasebni tečaj za nižje gimnazijske razrede. Pripravljal je ukaželjne mladeniče zlasti za prvi gimnazijski razred in jih konec leta sam vodil v Ljubljano k preskušnjam. Svojega nečaka Jožefa Kogejja in Antona Fröhlicha, poznejšega slovenskega pisatelja in dekana v Trebnjem, je zasebno poučeval celo do tretjega gimnazijskega razreda. Majnik je poučeval v svojem stanovanju in dobival za svoj trud skromno odškodnino 2 gld. na mesec. Zajedno z Majnikom in že pred njim so poučevali za gimnazijo tudi drugi idrijski duhovniki, tako Jakob Praprotnik, Gašpar Schwab, Jožef Globočnik. Ti zasebni tečaji se smejo smatrati kot nekako nadaljevanje nekdanje trirazredne nižje gimnazije*), ki je obstajala v Idriji od l. 1784 do l. 1797, katero so pa zopet začasno oživili gori imenovani duhovniki v letih 1823-1827 in Majnik v letih 1844-1849. Marsikateremu nadarjenemu mladeniču bi bila ostala pot do nadaljnje izobrazbe zaprta, da se niso našli v Idriji tako požrtvovalni in trudoljubivi duhovniki, katerim se je častno pridružil tudi naš Majnik.

Samostalen je postal Majnik l. 1849, ko mu je bila podeljena župnija Žiri. Svojo novo službo je nastopil meseca aprila rečenega leta in ondi tudi ostal do svoje smrti. V Žireh se je Majnik z navdušenjem poprijel sadjereje ter zasadil prelep župnijski vrt, ki obstaja še danes kot časten spomenik delavne Majnikove roke. Na zid konec vrta je dal Majnik naslikati Idrijo, katere ni mogel pozabiti. Kedar je šel na vrt, je šaljivo pripomnil, da gre v Idrijo.

*) Taka srednja (trirazredna) učilišča so se nahajala za časa francoske okupacije (1809-1813) razven v Idriji tudi v Ljubljani (poleg liceja), v Novem mestu, Kranju in Postojni. Na imenovanih zavodih je bila slovenščina obvezen predmet; tudi učni jezik je bil vsaj sprva slovenski in nemški, še le pozneje francoski. — Glej Sket, Slovenska slovstvena čitanka str. 146 in 147.

Župnišče žirovsko je bilo za Majnikovega župnikovanja gostoljuben dom, ki je bil vsakemu odprt na stežaj. Gostje so si kar podajali kljuko in ostali pri dobrovoljenem župniku, dokler se jim je hotelo. Pri Majniku se je večkrat mudil na počitnicah njegov prijatelj dr. Janez Beiweis, tedanji vodja slovenskega naroda. Da, Majnik je bil postrežljiv in gostoljuben do skrajnosti, tako da je sam vsled tega večkrat prišel v denarne zadrege. Njegov god, dne 16. maja, je bil za Žiri velik praznik, in okolo priljubljenega župnika so se tedaj zbrali mnogoštevilni prijatelji od blizu in daleč.

V občevanju je bil Majnik prijazen, v družbi pa veseljak in šaljivec. Slovel je tudi kot spreten ljudski govornik, ki je znal povedati po domače. Ob posebnih cerkvenih svečanostih v žirovski okolici je Majnik vedno nastopil kot govornik. Bil je sploh goreč dušni pastir, a velik nasprotnik vsake pisarije. Pogosto je pozabil v tej ali oni uradni zadevi odgovoriti glavarstvu; birič ga je moral opomniti v drugo na njegovo dolžnost. Ko je nekoč Majnik baš sedel na godovni svoj dan s prijatelji v veseli družbi, se naenkrat prikaže okolo ogle birič, na kar je Majnik vzdihnil: »Glejte, še danes me ne more pustiti v miru!«

Štirinsedemdesetletni starček je Majnik sklenil svoje zaslužno življenje dne 2. marca 1877. Pokopan je ob župni cerkvi v Žireh, kar nam priča tudi v cerkveno steno vzdiana priprosta plošča z napisom: Tukaj počiva — Janez Majnik bivši župnik v Žireh — rojen 19. aprila 1803. umrl 2. marca 1877. — Potem so še vdolbene besede sv. Janeza XI. 25. 26: Jaz sem vstajenje itd.

3.

Jožef Gnezda se je rodil 6. marca 1838. l. v Idriji, h. št. 95, sedaj last g. Valentina Trevena. Njegov oče Ivan je bil pomožni cerkovnik v Idriji. Kakor pripovedujejo ljudje, se je Gnezdova obitelj preselila v Idrijo iz Češkega.

Ljudsko šolo je pohajal doma v Idriji in ondi tudi l. 1853. vstopil star 15 let v pripravniški tečaj. Ta enoletni tečaj se je ustanovil v Idriji leta 1853., opuščen pa je bil vsled odloka deželne vlade z dne 5. oktobra 1865. št. 11240 in torej prenehal s šolskim letom 1865./66.

Kakor posnemam iz zapisnikov omenjenega tečaja, hranjenih v arhivu idrijske ljudske šole, je bilo l. 1853. na njem

14 pripravnikov; med njimi je bilo klasificiranih samo 6; med neklasificiranimi je tudi Gnezda.

Iz leta 1854. nam kažejo zapisniki, da je Gnezda napredoval povprečno: dobro. Jako dobre rede pa ima iz orgljanja in cerkvenega petja. To leto je prosil Gnezda za eno izmed ustanov, ki so bile odločene za idrijske pripravnike. V svojem poročilu z dne 31. januarja l. 1854. tedanji ravnatelj pripravnice Legat sicer ne priporoča Gnezda za ustanovo, hoče mu pa izposlovati posebno nagrado v to svrhu, da bi poučeval v glasbi svoje sošolce. Legat namreč piše v rečenem poročilu: »Ker je vobče pomanjkanje primerne izobrazbe v glasbi glavna zapreka, da učiteljski kandidatje ne morejo preje dospeti do svojega namena; kajti učitelju glasbe ni možno doseči zaželjenega vspeha vzpričo velikega števila pripravnikov — letos jih je 19 — in vzpričo samo 6 učnih ur na teden; ker se nadalje le z gledanjem in poslušanjem malo doseže; potem, ker odpade na enega učenca, če se razdeli čas na posamezne pripravnike, komaj dober četrt ure, si drzne podpisano ravnateljstvo staviti udani predlog, da se izposluje primerna nagrada soprošilecu Jožefu Gnezdu, ki utegne postati, sodeč že po njegovi sedanji spretnosti, izvrsten glasbenik; on pa se zaveže, da bo učil začetnike po eno uro na dan v glasovirju, na vsak način še tudi prvi mesec počitnic.«

Kakšen uspeh je imelo to priporočilo, tega nisem mogel dognati iz listin, ki so mi bile na razpolago.

Dočim so ostali pripravniki pohajali idrijski tečaj običajno le eno ali dve leti — to je bilo pač odvisno od njihovih prejšnjih študij, — je Gnezda ostal v tečaju še tudi tretje leto, namreč l. 1855. Njegovi redi so zopet povprečno; »dobro«. Tudi to leto se je Gnezda potegoval za ustanovo. Vodja Legat ga je v svojem dopisu na krajni šolski svet z dne 9. aprila l. 1855 tako-le priporočil: »Prosilcu Gnezdu, ki za svoja leta nenavadno spretno igra na orglje, naj bi se podelila ustanova iz tega vzroka, da bi ž njegovo pomočjo drugi pripravniki bolje napredovali v igranju na glasovirju in orgljah, ker je učitelj glasbe vsled preobilih poslov semintja zadržan, poučevati v glasbi. Imenovani pripravnik Gnezda bi se pač zavezal, da bo nekaj ur, morda po 5 ur na teden, ponavljal z nekaterimi sošolci pouk v glasbi.« Tudi o uspehu te prošnje in tega priporočila se nisem mogel poučiti iz zapiskov. Navedel sem pa ti dve poročili radi tega, ker nam pričata, da se je Gnezda že kot pripravnik

odlikoval v glasbi in daleč prekosil svoje sošolce, kakor mi je to ustno potrdil tudi eden izmed njegovih še živečih sovrstnikov na idrijski pripravnici.

Leta 1855. je nastopil Gnezda učiteljsko službo v Planini na Notranjskem. Ondi je tudi poučeval gosli in glasovir pri knezu Windischgraezu. Na vspodbujanje kneginje Windischgraezove se je kmalu odpravil v Gradec, izobraževati se nadalje v glasbi. Po priporočilu iste kneginje je bil vsprejet kot učitelj na tedanji glasbeni zavod Bua, kjer je imel lepo plačo, poleg tega pa se mu je ondih tudi nudila prilika, pomnožiti svoje glasbeno znanje in izobraziti svoj umetniški čut.

Dasi se mu je v Gradcu dobro godilo, ga je vendar vleklo domov v Idrijo, kjer so tedaj živeli še tudi njegovi stariši. Odpovedal se je torej svoji službi v Gradcu in najbrže l. 1861 prišel v Idrijo. Prav isti čas, 14. marca l. 1861, je umrl v Idriji Anton Krašner, ki je bil organist pri župni cerkvi; obenem pa je poučeval glasbo na rudniški ljudski šoli in na pripravniškem tečaju, kjer je bil Gnezda njegov najboljši učenec. Kdo je bil sedaj bolj poklican, da stopi na izpraznjeno Krašnerjevo mesto, nego njegov nekdanji učenec Gnezda. In tako se je tudi zgodilo. Gnezda so nastavili kot organista in mu zajedno podelili službo glasbenega učitelja na rudniški šoli.

Na pripravnici je poučevala po Krašnerjevi smrti glasbo in petje njegova sestra Marija Krašner. Bila je dobra učiteljica in uživala pri pripravnikih velik ugled. Starejši učitelj, ki se je tedaj izobraževal na idrijski pripravnici, mi je pripovedoval, kako stroga da je bila gospica Krašner. Ako kateri dijak ni pazil pri igranju in ni prijel za prave tipke, jo je od nje dobil kar z ravnilom po roki. Ker je pa višja oblast vedno in vedno zahtevala, da se mora na pripravnici nastaviti primerna moška učiteljska moč, je bila Marija Krašner odpuščena iz službe, in njeno mesto se je vsled odloka deželne vlade z dne 2. novembra l. 1862 št. 15259 poverilo Jožefu Gnezdu z letno nagrado 52:50 gl. a. v.

Z Gnezdovim prihodom so se pevske in glasbene razmere v Idriji mahoma spremenile. Kot organist je Gnezda v prvi vrsti temeljito preosnoval cerkveno petje. Popravil je korenito stare napeve, zložil mnogo izvirnih ter si izvežbal spreten pevski zbor, ki je proizvajal z največjo točnostjo in navdušenostjo take pevske točke, kakoršnih dotlej Idrijčani še niso bili navajeni slišati. Starejši meščani se še sedaj z radostjo

spominjajo časov, ko je ob velikih praznikih nastopal Gnezdov pevski zbor, spremljan z godali. Žive še sedaj nekateri možje, ki so pod Gnezdovim vodstvom peli v cerkvi. In ti pripovedujejo, kako fino je igral Gnezda na orglje, ne da bi gledal na sekirice.

Z navdušenjem je poučeval Gnezda tudi mladino na rudniški šoli. Da bi že mlade šolarje vnel za lepo glasbo in petje, jih je neumorno vadil in ob slovesnih šolskih prilikah, kakor nam pripovedujejo leto za letom tedanja izvestja rudniške šole, prirejal orkestralne maše, pri katerih mladina ni samo pela, ampak bolj izurjeni učenci so spremljali petje tudi z najraznovrstnejšimi godali.

Gnezda je poučeval petje tudi v idrijski čitalnici ustanovljeni leta 1866. Že preje pa je imel posebni pevski zbor, katerega je vežbal v posvetnem petju, in ta zbor je bil, s katerim je Gnezda na Ahacijev večer leta 1863 v gledališču prvič proizvajal lastno skladbo, zloženo na besede Majnikove rudarske pesmi. Kakor je posneti iz zgoraj priobčenega pisma Majnikovega do Bleiweisa, je bila pesem navdušeno sprejeta, h čemer ni malo pripomogel lični Gnezdov napev. Od tedaj je Gnezdova skladba rudarske pesmi v Idriji stalna točka pri vseh slavnostih, ki jih prirejajo idrijski rudarji. S tem napevom si je postavil Gnezda častit spomenik!

Uglasbil je pa Gnezda še mnogo drugih posvetnih pesmi, katere je prepeval s čitalniškimi pevci, ter zložil brez števila koračnic, polk, itd., kar se je pa večinoma pogubilo. Poleg rudarske je najbolj znana njegova skladba k pesmi:

Hrepenenje.

Hribi moje domovine!
Pred ko pride smrt po me,
Me je gnalo iz tujine,
Da vas vidim enkrat še!

Da te vidim, hribček zali!
Ondi cerkvica blišči,
V kateri deček mali
Sem preživel sladke dni!

Ker se ta pesmica še dandanes v Idriji mnogo prepeva baš vsled mično-otožnega Gnezdovega napeva, sem jo postavil semkaj celo. V tej pesmici daje duška neznanemu pesniku svojemu hrepenenju po idrijskih hribih in po beli cerkvici na zalem

hribčku, to je po cerkvi sv. Antona, katero tujec, prihajajoč v Idrijo prvo ugleda. S to skladbo — v C duru — je Gnezda vrlo pogodil domotožna čustva in v posebno lepo soglasje spravil prvi tenor in prvi bas, kar jako povzdigne celo skladbo.

Gnezda je bil duša vsemu pevskemu in glasbenemu gibanju. V cerkvi, v šoli, v čitalnici: povsodi se je čutila njegova spretna glasbena roka. Žal, da je to tako malo časa trajalo. Komaj 37. letnega moža je pobrala smrt Gnezda dne 3. februarja leta 1875. Letno poročilo idrijske rudniške ljudske šole iz l. 1875 se spominja Gnezda v svoji kroniki s temi-le precej hladnimi besedami: »3. februarja t. l. je umrl gosp. Jožef Gnezda, organist pri mestni farni cerkvi in učitelj godbe, ko je 12 let kot učitelj godbe pri tukajšnji c. kr. rudniški ljudski šoli deloval. Šolska mladež in učiteljstvo so ga spremili do groba.«

Pa nele kot glasbenik, tudi kot človek je zapustil Gnezda lep spomin za sabo. Bil je vesel, prijeten družabnik, ali da rabim besede nekega gospoda, ki ga je dobro poznal, »fidel« človek. Najrajši se je seveda gibal med svojimi peveci, in prav tako so ti spoštovali in ljubili svojega spretnega vodja. Ž njimi je v poletnem času napravljajl izlete v lepo idrijsko okolico, posebno v mično Belo. Še sedaj so ti izleti ljudem v prijetnem spominu. Za svoj pevski zbor je večkrat zložil kako šaljivo, kakor je tudi za rudniško godbo priredil n. pr. smešno »čekovniško« koračnico, katero so tiste čase radi igrali v Idriji.

* * *

Pri kraju sem. Te vrstice naj seznanijo tujec z lepo slovensko pesmijo idrijskih rudarjev, obude pa naj tudi, posebno med Idrijčani, spomin na oba moža, ki sta v ozki zvezi ž njo, spomin na njenega pesnika in na njenega skladatelja. Ako se to zgodi, potem ta sestavek ni zgrešil svojega namena.

Šolska poročila.

I.

Učiteljski zbor.

a) Izpremembe.

Pred otvoritvijo zavoda imenoval je mestni zastop:

a) dné 2. julija 1901:

1. začasnim ravnateljem počeni s 1. avgustom **Karola Pirca**, c. kr. profesorja VIII. činovnega reda na državni višji realki v Ljubljani, kateremu je dovolilo c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z odlokom z dné 26. julija 1901, št. 21.197, v to svrhu enoleten dopust ter mu ustavilo za ta čas vse službene prejeme;

b) dné 5. septembra:

2. pravim realčnim učiteljem s 1. septembrom dr. **Vladimirja Herleta**, namestnega učitelja na II. državni gimnaziji v Ljubljani;

3. namestnim realčnim učiteljem s 1. septembrom **Maksa Pirnata**, namestnega učitelja na Cesarja Franca Jožefa državni gimnaziji v Kranju;

4. pomožnim učiteljem verouka **Mihaela Arkota**, mestnega župnika in dekana;

5. pomožnim učiteljem za telovadbo **Ivana Bajželjna**, c. kr. učitelja na rudniški ljudski šoli;

6. postranskim učiteljem petja **Alojzija Novaka**, c. kr. vodjo na rudniški ljudski šoli.

Ta imenovanja, oziroma namerovana imenovanja, je odobril c. kr. deželni šolski svet z odlokom z dné 30. julija 1901, št. 2130, dovolivši otvoritev zavoda začetkom šolskega leta 1901/2.

b) Člani učiteljskega zbora koncem šolskega leta 1901/2.

Začasni ravnatelj.

1. **Karol Pirc**, c. kr. profesor VIII. činovnega razreda, varih realčne knjižnice, zemljepisnih, zgodovinskih, geometriških in risalnih učil in knjižnice podpornega društva, je poučeval prosto risanje in lepopisje, 5 ur na teden.

Profesorji in učitelji.

2. **Dr. Vladimír Herle**, pravi realčni učitelj, varih prirodopisnih učil, je poučeval zemljepis, aritmetiko, geometrijo in prirodopis, 9 ur na teden.

Namestni učitelji.

3. **Makso Pirnat**, namestni realčni učitelj, razrednik 1. razreda, je poučeval slovenščino in nemščino, 8 ur na teden.

Pomožni učitelji.

4. **Mihael Arko**, mestni župnik in dekan, deželni poslanec mesta Idrije, je poučeval verouk po 2 uri na teden.

5. **Ivan Bajželj**, c. kr. učitelj na rudniški ljudski šoli, voditelj šolskih iger, je poučeval telovadbo po 2 uri na teden.

Postranski učitelji.

5. **Alojzij Novak**, c. kr. vodja rudniške ljudske šole, je poučeval petje v enem tečaju po 2 uri na teden.

* * *

Pomožni sluga: **Valentin Albrecht**.

II.

Učni načrt.

Podlaga pouku v obveznih predmetih je normalni učni načrt za realke (objavljen z razpisom c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dné 28. aprila 1898, št. 10.331), v kolikor ne nasprotuje posebnemu učnemu načrtu za mestno nižjo realko v Idriji, ki je odobren z odlokom c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dné 7. junija 1901, št. 13.152.

Po tem načrtu je učni jezik slovenski, deloma nemški. V naslednjem pregledu predmetov, razvrščenih po posameznih razredih in tedenskih urah, kažejo sklepi pri številkah, da naj se poučuje dotični predmet v dotičnem razredu v nemškem učnem jeziku. Terminologijo je podati v vseh predmetih v obeh jezikih. Neobvezni predmet petje se poučuje v slovenskem učnem jeziku.

P r e d m e t	I.	II.	III.	IV.	Skupaj
	r a z r e d				
Verouk	2	2	2	2	8
Slovenščina	3	3	3	3	12
Nemščina	(5)	(5)	(4)	(4)	18
Francoščina	—	—	(5)	(4)	9
Zemljepis	3	(2)	(2)	(2)	9
Zgodovina	—	2	2	2	6
Odnos	13	14	18	17	62

P r e d m e t	I.	II.	III.	IV.	Skupaj
	r a z r e d				
Prenos	13	14	18	17	62
Aritmetika	(3)	(3)	(3)	(3)	12
Prirodopis	2	2	—	—	4
Fizika	—	—	3	2	5
Kemija in mineralogija	—	—	—	3	3
Geometrija in geometriško risanje	(1)	(2)	(2)	(3)	8
Prosto risanje	4	4	4	4	16
Lepopisje	1	1	—	—	2
Telovadba	2	2	2	2	8
Skupaj	26	28	32	34	120

Slovenščina se poučuje po učnem načrtu, veljavnem za državno višjo realko v Ljubljani vsled odobrenja c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dne 9. septembra 1880, št. 13.377. Naloge in njih število v smislu poznejših naredb kakor na imenovanem zavodu.

A. OBVEZNI PREDMETI.

I. razred.

1. **Verouk.** Katoliški katekizem. O veri, zapovedih, svetstvih in blažilih.

2. **Slovenščina.** Glasoslovje, besedni razpoli, sklanjatev in spregatev; goli in razširjeni stavek razložen na priprostih vzgledih; čitanje in razlaganje primernih beril, ponavljanje istih; pravopisne vaje. — Vsake štiri tedne ena domača in ena šolska naloga, in sicer obnovitev prosto povedanih ali prečitanih manjših povesti, priprostih po svoji skladnji; obnovitev na izust naučenih krajših beril, lahko umljive vsebine.

3. **Nemščina.** Slovnica: besedni razpoli, pravilno oblikoslovje, skladnja prostega stavka, osnutki zloženega stavka. Praktične pravopisne vaje in prilično glavna pravopisna pravila. — Čitanje: pravilno čitanje po glasu in vsebini, razlaganje berila, razgovor o berilu in prosto obnavljanje berila. Predavanje na izust naučenih beril v vezani in nevezani besedi. Na govorjenje je pokladati posebno važnost. — Naloge: v I. polletju do Božiča le pravopisne vaje, vršeče se vsak teden po 15 do 20 minut, večinoma v pravopisne namene, potem do konca leta vsake štiri tedne dve narekovanji, ena šolska in ena domača naloga. Obnovitev prosto povedanih ali prečitanih manjših povesti, priprostih po svoji skladnji.

4. **Zemljepis.** Nazorno dovajanje do osnovnih zemljepisnih pojmov, v kolikor so potrebni za razumevanje zemljevidov. Dnevne solčne poti gledé na šolsko poslopje in dom o raznih letnih časih, po tem opoznavanje v pravi okolici, na zemljevidu in na zemeljskem oblu. Popisovanje in razlaganje svetlobnih in toplotnih razmer, pojavljajočih se v domovini tekom enega leta, kolikor so neposredno zavisne od dnevne dolgosti in solčnega viška. Glavni

liki trdine in tekočine, njih razdeljnost po zemlji, kakor tudi leža najznamenitejših delov na pregleden način, poleg vednega vežbanja in udovrševanja v čitanju z zemljevidov. Poskušnje v risanju najjednostavnejših zemljepisnih predmetov.

5. **Aritmetika.** Dekadični številni sistem. Rimske številke. Četvero osnovnih računov neimenovanih in enoimenskih celih in decimalnih števil. Meterski merni in utežni sistem. Predvaje v jednostavnem sklepovnem računu. O deljivosti števil; razstavljanje števila na njegove prafaktorje; največja skupna mera in najmanjši skupni mnogokratnik. Četvero osnovnih računov z navadnimi ulomki. Pretvarjanje decimalnega ulomka na navadni ulomek in obratno. Računanje z mnogoimenskimi števili. — **Naloge:** v vsakem polletju štiri šolske naloge; poleg tega od ure do ure majhne domače pismene vaje, ki pa morajo izostati, ako pade prihodnja ura na drugi dan.

6. **Prirodopis.** Prvih šest mesecev šolskega leta: **Živalstvo**, in sicer sesavci in tiči. Zadnje štiri mesece šolskega leta: **Rastlinstvo**, in sicer nekaj takih semenjskih rastlin, katerih sestava je najbolj primerna, da razumeva učenec osnutke zunanje členkovitosti kake rastline.

7. **Geometrija.** Geometriško oblikoslovje: geometriški osnovni tvori in nazorno opisovanje najjednostavnejših teles: kocka, prizma, piramida, valjar, stožec in krogla. Nazorno izvajanje svojstev ploskih geometriških likov.

8. **Prosto risanje.** Risanje ploskih geometriških okraskov kot predvaja za proste okraske. Jednostavni prosti okraski; stilizirani cvetni liki; jednostavni liki posod v geometriškem načrtu. Vsi zriski se izvajajo s svinčnikom in tudi s čopičem v dveh do treh bojah.

9. **Lepopisje.** Latinska in nemška pisava.

10. **Telovadba.** Redovne vaje; proste vaje; dolga kolebna vrv; prosto razovne lestve; navpične lestve; plezalni drogovi; bradlja; igre.

B. NEOBVEZNI PREDMETI.

Petje.

Petje se je poučevalo v enem tečaju po dve uri na teden, in sicer na podlagi Foersterjeve »Pevske šole«. Gojile so se poleg seznave not posebne vaje v intervalih do kvinte. Poleg tega so se seznavli gojenci z več umetnimi in narodnimi pesmimi.

III.

Učne knjige.

ki bodo služile z dovoljenjem e. kr. deželnega šolskega sveta z dne 4. aprila 1902, št. 971, v šolskem letu 1902/3.

Za I. razred.

Veliki katekizem ali krščanski nauk. 1894. K —80.

Šket-Janežič, Slovenska slovnica za srednje šole. 8. natis. 1900. K 2·60.

Šket, Slovenska čitanka za I. razred srednjih šol. 2. natis. 1896. K 2·—

Willomitzer, Deutsche Grammatik für österreichische Mittelschulen. 9. natis 1902. K 2·40.

- Štritof*, Deutsches Lesebuch für die I. und II. Klasse slovenisch-utraquistischer Mittelschulen. 1897. K 270.
- Vrhovec*, Zemljepis za I. gimnazijski razred. 1897. K 120.
- Richter*, Schulatlas. 1898. K 6—
- Močnik-Neumann*, Lehr- und Übungsbuch für die unteren Klassen der Realschulen. I. Heft. 22. natis. 1900. K 160.
- Pokorny-Erjavec*, Prirodopis živalstva s podobami. 3. natis. 1881. K 232.
- Paulin*, Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol. 1898. K 320.
- Menger*, Geometrische Formenlehre für die I. Klasse der Realschulen. 4. natis. 1900. K 104.

Za II. razred.

- Lesar*, Liturgika, ali sveti obredi pri vnanji službi božji. 4. natis 1896. K 230.
- Šket-Janežič*, Slovenska slovnica za srednje šole. 8. natis. 1900. K 2—
- Šket*, Čitanka za II. razred srednjih šol. 2. natis. 1901. K 2—
- Willomitzer*, Deutsche Grammatik für österreichische Mittelschulen. 8. natis 1899. K 240.
- Štritof*, Deutsches Lesebuch für die I. und II. Klasse slovenisch-utraquistischer Mittelschulen und verwandter Lehranstalten. 1897. K 270.
- Richter*, Lehrbuch der Geographie für die I., II. und III. Klasse der Mittelschulen. 4. natis. 1901. K 3—
- Richter*, Schulatlas. 1898. K 6—
- Mayer-Kaspret*, Zgodovina starega veka. 1894. K 230.
- Putzger*, Historischer Schulatlas zur alten, mittleren und neueren Geschichte. 23. natis. 1899. K 360.
- Močnik-Neumann*, Lehr- und Übungsbuch für die unteren Klassen der Realschulen. II. Heft. 21. natis. 1899. K 150.
- Pokorny-Erjavec*, Prirodopis živalstva s podobami. 3. natis. 1881. K 232.
- Paulin*, Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol. 1898. K 320.
- Menger*, Grundlehren der Geometrie. 6. natis. 1900. K 180.

IV.

Učila.

I. Realčna knjižnica.

Varih Karol Pirč.

1. Učiteljska knjižnica je narasla na 127 del v 354 zvezkih.

Imenik učiteljske knjižnice.

v smislu naredbe c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dne 30. decembra 1896, št. 26362. (Prva številka v imeniku je zaporedna, druga inventarna).

I. Enciklopedija.

(Dela splošne in različne vsebine, občna zgodovina znanosti, dela akademij, splošna bibliografija, knjištvo in spisi o knjižnicah, katalogi itd.)

1	71	<i>Dom in svet</i> . Ljubljana 1889, 1891—1901.
2	116	<i>Grassauer</i> , Handbuch der Universitäts- und Studienbibliotheken. Wien 1899.
3	60	<i>Jahrbuch</i> des höheren Unterrichtswesens in Österreich. Wien 1901—1902.
4	85	<i>Letopis</i> , Slovenske Maticе. 2. zv. Ljubljana 1897—1898.
5	44	<i>Meyer</i> , Konversationslexikon. Zv. I-XXI. Leipzig 1897—1901.
6	73	<i>Verhandlungen</i> der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien. Zv. XX-XXXVII. Wien 1870—1887.
7	59	<i>Verordnungsblatt</i> für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht. Wien 1900—1901.
8	84	<i>Zbornik</i> , Slovenske Maticе. Zv. I-III. Ljubljana 1899—1901.
9	126	— Vseučiliški Ljubljana 1902.
10	72	<i>Zvon</i> , Ljubljanski. Ljubljana 1881—1893 in 1895—1901.

II. Filozofija, estetika, politika.

11	118	<i>Gnad</i> , Literarische Essays. Zv. I-III. Graz 1891, 1895, 1901.
12	106	<i>Schönbach</i> , Über Lesen und Bildung. Graz 1900.

III. Pedagogika.

(Tudi šolske spretnosti, šolska statistika, razprave o spisih za mladino.)

13	120	<i>Brunet</i> , Telovadba. Ljubljana 1900.
14	68	<i>Ciperle</i> , Narodna vzgoja. Ljubljana 1896.
15	104	<i>Dietlein-Polack</i> , Aus deutschen Lesebüchern. I-V. v 9. zvezkih. Gera 1895—1901.
16	12	<i>Eitner</i> , Die Jugendspiele. Leipzig 1891.
17	58	<i>Instruktionen</i> für den Unterricht an den Realschulen in Österreich. Wien 1899. (2 izvoda.)
18	13	<i>Kreuz</i> , Bewegungsspiele und Wettkämpfe. Graz 1897.
19	67	<i>Leban</i> , Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli. Ljubljana 1885.
20	56	<i>Marenzeller</i> , Normalien für die Gymnasien und Realschulen Österreichs. Zv. I-II. Wien 1884, 1889. (2 izvoda.)
21	70	<i>Polack Fr.-Polack P.</i> , Ein Führer durchs Lesebuch. Zv. I. Gera 1896.
22	43	<i>Stejskal</i> , Hilfsbücher für den deutschen Unterricht. Zv. I-VI. Wien 1900—1902.
23	57	<i>Weisungen</i> zur Führung des Schulamtes an den Gymnasien Österreichs. Wien 1896.

IV. Veroznanstva (o).

(in cerkvena zgodovina).

V. Klasična filologija

(vstevši pisatelje), arheologija in epigrafika.

24	55	<i>Albrecht</i> , Abriss der römischen Literaturgeschichte. Leipzig.
25	93	<i>Stoll-Koprivšek</i> , Grška in rimska mythologija. Novo mesto 1887.

VI. Moderna filologija

(vstevši pisatelje.)

26	20	<i>Aškerc</i> , Balade in romance. Ljubljana 1890.
27	30	— Lirske in epske poezije. Ljubljana 1896.
28	21	<i>Baumbach-Funtek</i> , Zlatorog. Ljubljana 1886.
29	117	<i>Cankar</i> , Knjiga za lahkomišelnje ljudi. Ljubljana 1901.
30	119	<i>Čigale</i> , Znanstvena terminologija. Ljubljana 1880.
31	1	<i>Čigale-Wolf</i> , Deutsch-slovenisches Wörterbuch. Zv. I-II. Laibach 1860.
32	86	<i>Čimperman</i> , Pesmi. Ljubljana 1888.
33	124	<i>Čbelica</i> , Kranjska. I-V. v 1 zvezku. Novo mesto 1883.
34	61	<i>Fetter</i> , Lehrgang der französischen Sprache. I-IV. v 3 zvezkih. Wien 1899—1900.
35	18	<i>Funtek</i> , Godec. Ljubljana 1889.
36	96	— Izbrane pesmi. Gorica 1890.
37	97	— Luči. Celje 1891.
38	74	<i>Glaser</i> , Zgodovina slovenskega slovstva. Zv. I-IV. Ljubljana 1894—1898.
39	123	<i>Govekar</i> , O te ženske! Gorica 1897.
40	31	<i>Göthes</i> sämtliche Werke. Weltlit.-Ausg. I-XXXVI. v 14 zvezkih. Stuttgart.
41	17	<i>Gregorčič</i> , Poezije. I-III. Ljubljana 1882, 1888, 1902.
42	108	<i>Grieb</i> , Dictionary. Vol. I. english and german; vol. II. german and english. Stuttgart 1873.
43	80	<i>Grossi</i> , Marco Visconti. Gorica 1900.
44	62	<i>Hanaček</i> , Lehrbuch der böhmischen Sprache. Zv. I-II. Wien 1898—1901.
45	32	<i>Hauuffs</i> sämtliche Werke. Weltlit.-Ausg. I-VI. v 3 zvezkih. Stuttgart.
46	52	<i>Ibsens</i> sämtliche Werke in deutscher Sprache. Zv. II-IX. Berlin.
47	125	<i>Jagić</i> , Archiv für slavische Philologie. XXIII. zvezek. Berlin 1901.
48	53	— Zur Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache. Wien 1900.

49	10	<i>Janežič-Hubač</i> , Slovensko-nemški slovar. Celovec 1893.
50	19	<i>Jenko</i> , Pesmi I. in II. Ljubljana 1896—1901.
51	48	<i>Kersnik</i> , Zbrani spisi. Zv. I. Ljubljana 1901.
52	77	<i>Knjižnica</i> , Knezova. Zv. I-VIII. Ljubljana 1894—1901.
53	76	— <i>Zabavna</i> . Zv. III, VI-IX, XI-XIII. Ljubljana 1892, 1894—1897, 1899—1901. (Zv. XI. v 2 izvodih.)
54	63	<i>Kočevar</i> , Mlinarjev Janez. Celje 1900.
55	88	<i>Koder</i> , Marjetica. Ljubljana 1894.
56	25	<i>Koenig</i> , Deutsche Literaturgeschichte. Zv. I-II. Bielefeld 1900.
57	92	<i>Kostanjevec</i> , Iz knjige življenja. Postojna. (2 izvoda.)
58	33	<i>Lessings</i> sämtliche Werke. Weltlit.-Ausg. I-XX. v 10 zvezkih. Stuttgart.
59	110	<i>Levec</i> , Slovenski pravopis. Dunaj 1899.
60	22	<i>Levstikovi</i> zbrani spisi. Zv. I-V. Ljubljana 1891—1895.
61	105	<i>Lüben-Nacke</i> , Einführung in die deutsche Literatur. Zv. I-III. Leipzig 1892—1896.
62	82	<i>Pagliaruzzi</i> , Zbrani spisi. I-III. v 1 zv. Gorica 1887—1896.
63	2	<i>Pleteršnik-Wolf</i> , Slovensko-nemški slovar. Zv. I-II. Ljubljana 1894—1895.
64	115	<i>Prešern</i> , Deutsche Gedichte (uredil L. Pintar.) Laibach 1901.
65	29	— Pesmi z životopisom in uvodom od I. Stritarja. Ljubljana 1866.
66	14	— Poezije (uredil L. Pintar.) Ljubljana 1900.
67	111	<i>Regeln</i> für die deutsche Rechtschreibung. Grosse Ausgabe. Wien 1902. (3 izvodi.)
68	121	<i>Sachs-Villatte</i> , Encyklopädisches französisch-deutsches u. deutsch-französisches Wörterbuch. Berlin 1901.
69	38	<i>Sanders</i> , Handwörterbuch der deutschen Sprache. Leipzig 1900.
70	75	<i>Scheinigg</i> , Narodne pesmi koroških Slovencev. Ljubljana 1889.
71	34	<i>Schillers</i> sämtliche Werke. Weltlit.-Ausg. I-XV. v 7 zvezkih. Stuttgart.
72	35	<i>Shakespeare</i> sämtliche dramatische Werke. Weltlit.-Ausg. I-XII. v 6 zvezkih. Stuttgart.
73	87	<i>Shakespeare</i> , Hamlet. Gorica 1899.
74	103	<i>Sienkiewicz-Podravski</i> , Quo vadis? Gorica 1901.
75	15	— Z ognjem in mečem. I-IV. v 2 zvezkih. Novo mesto 1893.
76	23	<i>Stritarja</i> zbrani spisi. Zv. I-VII. Ljubljana 1887—1899.
77	81	<i>Strekelj</i> , Slovenske narodne pesmi. Zvezek I. Ljubljana 1895—1898.
78	24	<i>Tavčar</i> , Povesti. Zv. I-IV. Ljubljana 1896—1899.
79	16	<i>Tolstoj-I. H.</i> , Vstajenje. Gorica 1901.
80	102	<i>Tolstoj-Podravski</i> , Rodbinska sreča. Ljubljana 1889.
81	66	<i>Trstenjak</i> , Slovensko gledališče. Ljubljana 1892.
82	64	<i>Turgenjev-Hudovernik</i> , Senilia. Novo mesto 1885.

83	101	<i>Valjavec</i> , Poezije (uredil Fr. Levec). Ljubljana.
84	11	<i>Vesel-Aškerc</i> , Ruska antologija. Gorica 1901.
85	98	<i>Vidic</i> , Fr. Prešeren Poesien in deutscher Übertragung. Wien.
86	89	<i>Vodnika</i> , Valentina izbrani spisi (uredil Fr. Wiesthaler). Ljubljana 1890.
87	28	<i>Vondrak</i> , Altkirchenslavische Grammatik. Berlin 1900.
88	94	<i>Vošnjaka</i> , Dr. Josipa, zbrani dramatični in pripovedni spisi. Zv. II-III. Celje 1892—1894.
89	95	<i>Vrchlicky-Skala</i> , Barvaste črepinje. Ljubljana 1893.
90	109	<i>Weyde</i> , Wörterbuch für die deutsche Rechtschreibung. Wien 1902. (3 izvodi.)
91	99	<i>Zamejski</i> , Poezije. Gorica 1897.
92	100	<i>Zarnika</i> , Dr. Valentina, zbrani spisi. Zv. I. Ljubljana 1888.

VII. Splošno jezikoslovje. (o)

VIII. Popis zemlje, dežel in narodov

s prehistorijo, etnografijo in statistiko.

93	127	<i>Monarchie</i> , Die österreichisch-ungarische, in Wort und Bild. Zv. I-VII. Wien.
94	83	<i>Slovenska zemlja</i> . I-IV. v 3 zvezkih in zv. I. Ljubljana 1893—1901.
95	4	<i>Umlauf</i> , Die österreichisch-ungarische Monarchie. Wien 1897.
96	112	<i>Wagner</i> , Lehrbuch der Geographie. Zv. I. Hannover 1900.

IX. Zgodovina

(izvemši avstrijsko-ogrsko) s pomožnimi znanostmi (n. pr. paleografijo, heraldiko, numizmatiko, kronologijo itd.)

97	49	<i>Hellwald</i> , Kulturgeschichte. Zv. I-IV. Leipzig 1896—1898.
98	50	<i>Lübke</i> , Grundriss der Kunstgeschichte. Zv. I-II. Stuttgart 1899—1901.
99	46	<i>Niese</i> , Grundriss der römischen Geschichte nebst Quellenkunde. München 1897.
100	51	<i>Pöhlmann</i> , Grundriss der griechischen Geschichte nebst Quellenkunde. München 1896.
101	78	<i>Starč</i> , Obena zgodovina. I-V. v 4 zv. Celovec 1874—1888.
102	39	<i>Weber</i> , Lehrbuch der Weltgeschichte. Zv. I-II. Leipzig 1888.

X. Zgodovina avstrijsko-ogrske monarhije
in posameznih kronovin.

103	90	<i>Apih</i> , Slovenci in 1848. leto. Ljubljana 1888.
104	113	<i>Gratzy</i> , Repertorium zu Valvasor Ehre des Herzogthums Krain. Laibach 1901.
105	5	<i>Mayer</i> , Geschichte Österreichs. Zv. I-II. Wien 1900—1901.
106	79	<i>Valvasor</i> , Die Ehre des Herzogthums Krain. Zv. I-IV. Rudolfswert 1877-1879.
107	65	<i>Vrhovec</i> , Ljubljanski meščanje. Ljubljana 1886.
108	91	— Zgodovina Novega mesta. Ljubljana 1891.

XI. Matematika.

109	42	<i>Serret</i> , Lehrbuch der Differential- und Integralrechnung. Zv. I-II. Leipzig 1897—1899.
110	26	<i>Vega - Bremiker</i> , Logarithmisch - trigonometrisches Handbuch. Berlin 1900.
111	27	<i>Weissbach</i> , Ingenieur. Braunschweig 1896.

XII. Prirodopis.

112	47	<i>Bölsche</i> , Entwicklungsgeschichte der Natur. Zvezek I-II. Neudamm 1894—1896.
113	7	— Liebesleben in der Natur. Zv. I-II. Leipzig 1901.
114	45	— Vom Bazillus zum Affenmenschen. Leipzig 1900.
115	3	<i>Brehm</i> , Tierleben. Zv. I-X. Leipzig 1893.
116	69	<i>Hinterwalden</i> , Wegweiser für Naturaliensammler. Wien 1888.
117	6	<i>Leunis</i> , Synopsis der drei Naturreiche. I. Zoologie. Zv. I-II. Hannover 1883—1886. II. Botanik. Zv. I-III. Hannover 1882—1883—1885. III. Mineralogie und Geologie. Zv. I-II. Hannover 1875—1876.
118	8	<i>Tschermak</i> , Lehrbuch der Mineralogie. Wien 1897.

XIII. Fizika (za astronomijo in metereologijo),
kemija.

119	114	<i>Falb</i> , Von den Umwälzungen im Weltall. Wien 1887.
120	37	<i>Grätz</i> , Compendium der Physik. Leipzig 1895.
121	40	<i>Lommel</i> , Lehrbuch der Experimentalphysik. Leipzig 1900.

122	41	<i>Mohn</i> , Grundzüge der Metereologie. Berlin 1898.
123	54	<i>Richter</i> , Lehrbuch der anorganischen Chemie. Bonn 1902.
124	36	— Chemie der Kohlenstoffverbindungen oder organische Chemie. Zv. I-II. Bonn 1900—1901.
125	9	<i>Šubic</i> , ElektriKa. Ljubljana 1897.

XIV. Lepe umetnosti (z risanjem in deskriptivno geometrijo).

126	122	<i>Kimmich</i> , Die Zeichenkunst. Zv. I-II. Leipzig 1900.
127	107	<i>Kleyer-Vonderlinn</i> , Projektionszeichnen. I-III. v 4 zvezkih. Stuttgart.

XV. Stavbarstvo. (o).

XVI. Gospodarstvo in poljedelstvo. (o).

XVII. Trgovina, kupčija, obrti, različno. (o).

Od teh knjig so darovali:

G. dr. Rudolf Iunowicz, c. kr. šolski svetnik in ravnatelj državne višje realke v Ljubljani:

Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien. 17 zv.

G. Dragotin Lapajne, župan v Idriji:

VI. in VII. zvezek Knezove knjižnice; XI. in XII. zvezek Zabavne knjižnice; 2 izvoda Kostanjevec, Iz knjige življenja; Letopis Slovenske Matice za l. 1898; I. zvezek Slovenske zemlje; Zbornika I. in II. zvezek. Skupaj 10 zvezkov.

G. K. Pirc, začasni ravnatelj:

Falb, Von dem Umwälzungen im Weltall; Grieb, Dictionary. 2 zv..

VIII. zvezek Knezove in XIII. zvezek Zabavne knjižnice; IV. zv. Slovenske zemlje; III. zvezek Zbornika. Skupaj 7 zvezkov.

G. Frančišek Svetič, vzgojitelj v Hauensteinu na Češkem:

Aškerc, Lirske in epske poezije; Gregorčič, Poezije I.; V. zvezek Knezove in XI. zvezek Zabavne knjižnice; Letopis Slovenske Matice za l. 1897; Pesmi Franceta Preširna z životopisom in uvodom od I. Stritarja. Skupaj 6 zvezkov.

2. Dijaška knjižnica je narasla po nakupu na 76 del v 353 zvezkih:

Alešovec, Jama nad Dobrušo. — *Alešovec*, Kustoca in Vis. — *Alešovec*, Vojska na Turškem 1875—78. — *Alešovec*, Vrtomirov prstan. — *Amicis-Miklavčič*, Srce. — *Andrej Hofer*. — *Andrejčkovega Jožeta* spisi, I-VI. — *Bedenek*, Od pluga do krone. — *Bojtek*. — *Brezovnik*, Šaljivi Slovenec. — *Cigler*, Detelja. — *Cigler*, Kortonica. — *Cooper*, Natanael Bumppo. — *Dimnik*, Avstrijski

junaki. — *Dimnik*, Pripovedke iz avstrijske zgodovine. — *Dominicus*, Pravljice in pripovedke za mladino. *Dominicus*, Narodne pripovedke za mladino. — *Dominicus*, Naselnikova hči. — *Dominicus*, S prestola na morišče. — Erazem predjamski. — *T. II.*, Pod turškim jarmom. — *Freuensfeld*, Venček pravljic in pripovedk. — *Frisch-Leban*, Mirko Poštenjakovič. — *Gangl*, Pisanice. — *Govekar*, Rokovnjači. — *Hoffmann*, Bog pomaga. — *Hoffmann*, Kako vzgaja usoda. — *Hoffmann*, Kar Bog stori, vse prav stori. — *Hoffmann*, Od uboštva do bogastva. *Hoffmann*, Peter Prostak. — *Hopfen-Funtek*, Kako je izginil gozd. — *Hrovat*, Kranjska mesta. — *Hrvojič*, Princ Evgenij Savojski. — *Jurčič*, Zbrani spisi, II-XII. — *Klotič-Sabladoski*, Materin blagoslov. — *Kragelj*, Odiseja. — *Molek*, General Lavdon. — *Lesar*, Perpetua. — *Majar*, Odkritje Amerike. — *May-Majar*, Gozdovnik. — *May-Pretnar*, Eri. — *Musäus*, Repoštev. — Najdenček. — *Nemcova-Cegnar*, Babica. — *Pesjakova*, Vijolice. — *Preissova-Dermöta*, Korotanske povesti. — *Prešeren*, Poezije (uredil L. Pintar). — Feldmaršal grof Radecki. — Močni baron Ravbar. — *Rehaková-Dermöta*, Povesti s potovanja. — Robinzon. — *Slemenik*, Križem sveta. — Antona Martina *Stomška* spisi, I-III. — Slovenske večernice, zv. 36, 38 in 40—50. *Stiasny*, V Petrograd. — *Stowe-Malavašič*, Strije Tomova koča. — *Šmid*, Sto malih pripovedk. — *Šmida*, Krištofa, spisi, I-XI. — *Šmid*, Dobra hči Evstahija. — *Šmid*, Evstahij. — *Šmid*, Hirlanda. — *Šmid*, Mladi samotar. — *Šmid*, Sveta grofinja Genovefa. — *Šmid*, Timotej in Filomen. — *Vrhovec*, Zgodovinske povesti, I-III. — *Wiseman-Zupančič*, Fabiola. — *Zakrajšek*, Oglenica. — *Zakoucký*, Plemenita srca. — Nikolaj Zrinjski. — Zveličana Hildegarda. — *Železnikar*, Nova pesmarica.

Bade, Der Skalpjäger. — *Barfus*, Bei den Flibustiern auf Cuba. — *Burmann*, Quer durch Afrika. — *Defoe*, Robinson Crusoe. — *Fernand-Hue-Bauer*, Um zwanzig Millionen Dollars. — *Ferry-Moritz*, Der Waldläufer. — *Georgens*, Grosses Spielbuch für Knaben. — *Grundmann*, Auf dem Kriegspfade. — *Hawff*, Märchen. — *Hintner*, Antigrobianus (3 izvodi). — *Hücker*, Im Reiche der Mitte. — *Hoepf*, Geschichten und Sagen aus alter Zeit. — *Kamerad*, Bibliothek, I-V. *Leutemann*, Bilder aus dem Völkerleben. — *Marryal-Meister*, Sigismund Rüstig. *May*, Reiseerzählungen, I-XXVII. — *Pullmann*, Gefährliche Tiere. — *Christof von Schmid* gesammelte Schriften, I-XXVII. — *Verne*, Bekannte und unbekante Welten, I-LXXXVIII, v 48 zvezkih. — *Volks- und Jugendbibliothek*, 1-288 v 144 zvezkih. — *Weiss*, Bilderatlas der Sternwelt. — *Ziethen-Hintze*, Ly-u Pa-yo der Sohn der Wölfin.

II. Zemljepisna in zgodovinska učila.

Varih Karol Pirc.

Zemljevidi:

- Bauer C. F.*, Stenski zemljevid vojvodine Kranjske.
Haardt V., Oro-hydrographische Wandkarte von Europa.
 — Politische Schulwandkarte von Europa.
 — Schulwandkarte von Asien.
 — Schulwandkarte von Afrika.
 — Schulwandkarte von Amerika.
 — Oro-hydrographische Schulwandkarte von Österreich-Ungarn.

- Politische Schulwandkarte von Österreich-Ungarn.
- Politische Wandkarte der Planigloben.
- Haardt-Rutar-Orožen*, Monarhija avstrijsko ogrska.
- Haardt-Orožen*, Stenski zemljevid Evrope.
- Stenski zemljevid polut.
- Stenski zemljevid Palestine.
- Kiepert H.*, Politische Schulwandkarte von Asien.
- Politische Schulwandkarte von Afrika.
- Politische Schulwandkarte von Nord-Amerika.
- Politische Schulwandkarte von Süd-Amerika.
- Politische Schulwandkarte von Australien und Polynesien.
- Orbus terrarum antiqui tabula geographica.
- Graeciae antique tabula geographica.
- Italia antiqua.
- Imperii romani tabula geographica.
- Neue Wandkarte von Palästina.
- Imperia Persarum et Macedonium.
- Galliae disalpine et transalpinæ cum partibus Britanniae et Germaniae tabula.
- Kiepert R.*, Politische Wandkarte von Frankreich.
- Politische Wandkarte der Britischen Inseln.
- Politische Wandkarte von Italien.
- Politische Wandkarte der Balkanhalbinsel.
- Politische Schulwandkarte von Skandinavien.
- Politische Wandkarte von Spanien und Portugal.
- Stenihanser A.*, Wandkarte der gesammten Alpen.
- Sydow-Habenicht*, Oro-hydrographische Schulwandkarte des deutschen Reiches und der Nachbarländer.
- Oro-hydrographische Schulwandkarte der Balkanhalbinsel.
- Oro-hydrographische Schulwandkarte von Italien.
- Oro-hydrographische Schulwandkarte der spanischen Halbinsel.
- Oro-hydrographische Schulwandkarte von Frankreich.
- Oro-hydrographische Schulwandkarte der Britischen Inseln.
- Oro-hydrographische Schulwandkarte von Skandinavien.
- Oro-hydrographische Schulwandkarte von Russland.
- Wagner H.*, Wandkarte des deutschen Reiches und seiner Nachbargebiete.

Stenske podobne:

Höizlove zemljepisne podobne: 1. Skupina Ortlerskih Alp. 2. Kannon ob reki Shoshony Severni Ameriki. 3. Puculoški zaliv z zatokom Baje, nosom Mizeno in otokom Iskja. 4. Iz Libijske puščave. 5. in 6. Bernske Alpe. 7. Vrelec Otukapuarangi na jezeru Rotomahana otoka Nova Zelandija. 8. Ozadje Jozemitske doline. 9. Pic de Orizaba in Barranca Santa Maria. 10. Neapelj z Vezuvom. 11. Dolina in karakti Nila pri Asuanu. 12. Ledenik Pasterce. 13. Stebrovi nos v deželi Cesarjeviča Rudolfa. 14. Helgoland in pogled na peščino. 15. Tropični pragozd ob Amazonski reki. 16. Pristanišče Nangasaki. 17. Kalvarija v Postonjski jami. 18. Iz gorenje doline Ina. 19. Tepliške skale na Českem. 20. Donava pri Dunaju. 21. Mongrovske obali v Venezueli. 22. Krkonoši s Snežno kopo.

23. in 24. Štetinska lokva. 25. Kotorska boka. 26. Hammerfest. 27. Miznata gora s Capetownom. 28. Pleaskin head na obalih Irske. 29. Pusta Hortobágy pri Debrecínu. 30. Veliki kanon na reki Kolorado. 31. Lavino jezero Halemaumau ognjenika Kilauea na otoku Havaii. 32. Kinčindžinga in himalajsko predgorje Dardžilinsko. 33. Z Lofotov. 34. Iz Visokih Pirenej. 35. Iz Visoke Tatre. 36. Masajska stepa in Kilimandžaro. 37. Rena pri sv. Goaru. (35 podob in 1 zvezek z besedilom.)

Langlove zgodovinske podobe: 1. Sfing in piramide v Gize. 2. Memnonovi kolosi pri Tebah. 3. Svetišče v Luksoru. 4. Skalnato svetišče Ipsambul. 5. Otok File s svetiščem boginje Izis. 6. Svetišče v Edfuju. 7. Ellora. 8. Mahamalaipur. 9. Jamsko svetišče na otoku Elefanta. 10. Palača v Khorzabadu. 11. Cirov grob. 12. Perzepolj. 13. Grobovi perzijskih kraljev. 14. Levove duri v Mikenah. 15. Svetišče Atene na otoku Egina. 16. Atenski Akropolj (severna stran.) 17. Atenski Akropolj (južna stran.) 18. Lizikratov spomenik v Atenah. 19. Erehtej. 20. Dionizovo gledališče v Atenah. 21. Sirakuze. 22. in 23. Forum Romanum. 24. Konstantinov slavolok. 25. Via Appia. 26. Kolosej v Rimu. 27. Panteon v Rimu. 28. Hadrijanov mavzolej v Rimu. 29. Pompeji. 30. Hiša tragičnega poeta v Pompeju. 31. Gledališče v Taormini. 32. Palmira. 33. Cerkev sv. Vitala v Rimu. 34. Cerkev Božje previdnosti v Carigradu. 35. Cerkev sv. Pavla v Rimu. 36. Cerkev sv. Klemena v Rimu. 37. Mošeja Fulun v Kairi. 38. Mošeja sultana Hasana v Kairi. 39. Mošeja v Kordovi. 40. Levov dvor v Alhambri. 41. Dvorana Abenceragov v Alhambri. 42. Stolnica v Pizi. 43. Cerkev sv. Marka v Benetkah. 44. Križno hodišče v Monrealu. 45. Stolnica v Bambergu. 46. Stolnica v Speieru. 47. Cerkev Notre-Dame v Parizu. 48. Stolnica v Rheimsu. 49. Stolnica v Koloniji. 50. Cerkev sv. Štefana na Dunaju. 51. Stolnica v Orvieto. 52. Piazza dei Signori v Firenci. 53. Katedrala v Jorku. 54. Katedrala v Burgosu. 55. Mestna palača v Bruselju. 56. Certosa pri Paviji. 57. Cerkev sv. Petra v Rimu. 58. Louvre v Parizu. 59. Grad v Heidelbergu. 60. Vasilij blagenoj v Moskvi. 61. Kreml v Moskvi. 62. Samostanska cerkev v Ečmijadzinu. 63. Münster v Strassburgu. 64. Zwinger v Draždanah. 65. Wartburg. 66. Habsburg. 67. Bavaria. 68. Walhalla. 69. Norimberg. 70. Jeruzalem. 71. Betlehem. 72. Nazaret. (71 podob in 1 zvezek z besedilom.)

Lehmann-Leutemann, Tipi narodov: 1. Eskimo. 2. Zamoreci. 3. Kinezi. 4. Hindu. 5. Indijanci. 6. Malajci. (6 podob).

— Človeška plemena.

Letoschek, Tableau der wichtigsten physikalisch-geographischen Verhältnisse.

— Tableau der wichtigsten astronomisch-geographischen Verhältnisse.

— Tableau der wichtigsten meteorologisch-geographischen Verhältnisse.

Letoschek-Orožen, Glavne oblike zemeljskega površja.

Atlanti in druga učila:

Andree, Allgemeiner Handatlas. 1901.

Bichter, Schulatlas. (2 izvoda).

Felklov telurij z lumarijem št. 2.

Felkl, Velika zemeljska obla št. 7 A. (47 cm premera).

Hözl-Orožen, Zemeljska obla s slovenskim besedilom. (24 cm premera).

Vsa zbirka šteje koncem prvega šolskega leta: 42 zemljevidov, 2 atlanta (v 3 izvodih,) 5 podob in tabel, 3 zbirke podob (s 112 podobami,) 1 telurij, 2 zemeljski obli in 2 knjigi.

III. Prirodopisni kabinet.

(Varih dr. Vladimir Herle.)

A. Zoologija.

I.

Vretenčarji.

I. Sesavci.

1. **Opice:** *Ozkonosa opica*. — *Macacus* sp. (okostnica)*).
 2. **Netopirji:** *Rhinolophus ferrum equinum* (podkovnjak). — *Vesperugo noctula* (nočni netopir, okostnica).
 3. **Žuškojedi:** *Talpa europaea* (krt, okostnica). — *Sorex fodiens* (povodna rovka).
 4. **Glodavci:** *Mus decumanus* (siva podgana, okostnica). — *Lepus cuniculus* (domači zajec, okostnica). — *Cricetus frumentarius* (hrček).
 5. **Zveri:** *Felis domestica* (domača mačka, okostnica). — *Mustella erminea* (hermelin).
- Število sesaveev: 11 (11 vrst).

II. Ptice.

1. **Ujede:** *Aquila chrysaetos* (♂, planinski orel). — *Astur palumbarius* (kragulj). — *Tinnunculus rufipes* (sokol rudečenožec). — *Strix brachyotus* (sova kratkouharica, okostnica). — *Syrnium* sp.
2. **Plezavci:** *Picus minor* (mala žolna). — *Cuculus canorus* (kukavica). — *Psittacus amazonicus* (amazonska žolna).
3. **Vpijati:** *Alcedo ispida* (vodomec). — *Coracias garrula* (zlatovranka). — *Upopa epops* (udeb). — Pet kolibrijev: *Florisuga mellivora*, — *Petassophora anais*, — *Trochilus moschitus*, — *Lophornix anais*, — *Bourcieria torquata*.
4. **Pevci:** a) **Debelokljuni:** *Emberiza citrinella* (strnad). — *Loxia curvirostra* (krivokljun). — *Pyrrhula vulgaris* (♂, kalin). — *Coccothraustes vulgaris* (dlesk). — *Fringilla carduelis* (lišček). — *F. spinus* (čížek). — *F. canabina* (Konopljavec). — *F. chloris* (zeleni ščinkovec). — *Fr. coelebs* (navadni ščinkovec). — *Alauda arvensis* (poljski škrjanec). — *A. cristata* (čopasti škrjanec). — *Parus maior* (navadna sinica). — *P. pendulinus* (plašica). — *P. coeruleus* (sinja sinica). — *P. ater* (črna sinica). — b) **Lastavice:** *Hirundo rustica* (domača lastavica). *H. urbica* (mestna lastavica). — *Cypselus apus* (hudournik). — *Caprimulgus europaeus* (kozomolz). — c) **Šilokljuni:** *Motacilla alba* (tresorepka). *Sylvia hortensis* (vrtna penica). — *S. atricapilla* (črnoglavka). — *Cinclus aquaticus* (povodni kos). — *Lusciola luscinia* (slavec).

*) Sesavci, pri katerih ni pripombe, so nabasani; isto velja tudi za ptice.

— *L. Philomela* (veliki slavec). — *L. rubecula* (malina). — *Petrocincla saxatilis* (slegur). — *Turdus viscivorus* (carar). — *T. musicus* (drozeg). — *T. pilaris* (brinjovka). — *T. merula* (♂, črni kos). — *Sturnus vulgaris* (škorec). — *Troglodytes parvulus* (palček). — *Mimus polyglottus* (oponašavec). — d) **Zobokljuni**: *Bombicilla garrula* (pegam). — *Lanius excubitor* (veliki srakoper). — *L. collurio* (rujav srakoper). — *L. rufus* (rudečeglavi srakoper). — *Oriolus galbula* (♂, kobilar). — e) **Velekljuni**: *Corvus corax* (gavran). — *C. cornix* (siva vrana). — *C. frugilegus* (poljska vrana). — *Pyrrhocorax alpinus* (planinska kavka). — *Nucifraga caryocatactes* (oreškar). — *Pica caudata* (sraka). — *Garrulus glandarius* (šoja).

5. **Golobi**: *Columba livia ferra* (divji golob iz Dalmacije).

6. **Kure**: *Tetrao urogallus* (divji petelin). — *T. tetrix* (škarjevec). — *Bonasia silvestris* (gozdna jerebica). — *Perdix cinerea* (jerebica). — *P. saxatilis* (kotorna). — *Lagopus alpinus* (belica). — *Coturnix doctylisonans* (prepelica). — *Gallus domesticus* (domači petelin, okostnica). — *Phasianus colchicus* (♂, navadni fazan).

7. **Močvirniki**: *Nycticorax europaeus* (ponočna čaplja). — *Ciconia alba* (bela štokljaja). — *Oedienemus crepitans* (nogati deževnik). — *Numenius sp.* (škurh). — *Scelopax rusticola* (kljunač). — *Gallinula chloropus* (zelenonoga tukalica).

8. **Plovci**: *Anas boschas* (♂, divja raca). — *A. crecca* (krikarica). — *Anser domesticus* (domača gos, okostnica). — *Larus ridibundus* (galeb v zimskeji obleki). — *Hydrochelidon sp.* (morska lastvica). — *Podiceps minor* (mali ponirek).

Število ptic: 84 (84 vrst).

III. Plazivci.

1. **Želve**: *Testudo graeca* (grška želva, nabasana in z okostnico).

2. **Oklopnjaki**: *Crocodylus* (krokodil).

3. **Gaščerice**: *Lacerta agilis* (sivi martinček, okostnica). — *Anguis fragilis* (slepec).

4. **Kače**: a) **nestrupene**: *Tropidonotus natrix* (belouška, 3; tudi z okostnico). — *T. tessellatus*. — *Tropinodus sp.* — *Coluber Aesculapii* (gož). — *Coronella austriaca* (smukulja, 2). — b) **strupene**: *Crotalus horridus* (klopotača). — *Naja haje* (Kleopatrina kača). — *Pelias Ursini*. — *Vipera aspis* (Redijev gad). — *Vipera ammodytes* (modras, 3).

Število plazivcev: 21 (14 vrst); oni brez pripombe so konservirani in montirani v alkoholu.

IV. Krkoni.

1. **Žabe**: *Rana esculenta* (zelena žaba, nabasana in z okostnico). — *R. temporaria* (sekulja, nabasana). — *Hyla arborea* (zelena rega, jedna nabasana, jedna v alkoholu). — *Bombinator igneus* (urh, nabasan). — *Bufo vulgaris* (navadna krastača v alkoholu). — Preobraženje (metamorfoza) zelene žabe (preparat v alkoholu).

2. **Repati krkoni**: *Salamandra maculata* (močerad, okostnica). — *Triton taeniatus sp.* (6).

Število krkonov: 15 (8 vrst).

V. Ribe.

1. **Plučarice:** *Protopterus aethiopicus*.

2. **Ostroplute:** *Perca fluviatilis* (okun). — *Scomber scombrus* (navadna lokarda). — *Mullus barbatus* (rudeča trilja). — *Chrysophris aurata* (zlatobrov). — *Zeus faber* (sv. Petra riba). — *Lophius piscatorius* (morska žaba). — *Gastrosteus aculeatus*.

3. **Mehkoplute:** *Hippocampus antiquorum* (morski konjiček, 2). — *Platessa vulgaris* (navadna plošča). — *Lota vulgaris* (menèk). — *Cyprinus carpio* (karp; tudi z okostnico). — *Carassius vulgaris* (navadni karas). — *Barbus fluviatilis* (mrena). — *Cobio fluviatilis* (piskár). — *Leuciscus rutilus*. — *Tinea vulgaris* (linj). — *Abramis brama*. — *Alburnus bipunctatus*. — *Cobitis fossilis* (vijun). — *Salmo salvelinus* (zlatovčica).

4. **Sklenoluske:** *Acipenser ruthenus* (čiga, nabasana).

5. **Hrustnice:** *Squalus Carcharias* (morski som, nabasan). — *Torpedo marmorata* (mramorasti morski škat, nabasan).

6. **Oblouste:** *Petromyzon fluviatilis* (piškur).

7. **Cevastosrčnice:** *Amphioxus lanceolatus* (suličasta škrgoustnica).

Število rib: 28 (26 vrst); razun čige, morskega soma in škata so konservirane in montirane vse v alkoholu.

II.

Mekužel.

I. Glavonožci.

Octopus vulgaris (navadna hobotnica, v alkoholu). — *Sepia officinalis* (navadna sipa, v alkoholu). — *Argonauta Argo* (papirnasta ladijca). — *Nautilus Pompilius* (brodnik).

II. Polži.

Helix pomatia (navadni polž). — *Planorbis corneus* (roženi svitek). — *Limnaeus stagnalis* (navadni mlakar). — *Paludina vivipara* (navadna kalužnica). — *Cypraea tygris* (pisana porcolanka). — *Cypraea moneta* (kavri). — *Conus marmoreus* (mramorasti stožec). — *Conus textile* (pretkani stožec). — *Strombus gigas* (rudečasti perutar). — *Tritonium nodiferum* (velika troblja). — *Murex brandaris* (vlek). — *Solarium perspectivum* (grobeličar). — *Turritella* (sp.) *duplicata* (vretence). — *Purpura* sp. (skrlatnik). — *Haliotis tuberculata* (morsko uho). — *Haliotis iris*. — *Chiton* sp. (oklopnik). — Razvoj navadnega polža.

III. Školjke.

Anodonta cygnea (velika jezerska školjka). — *Unio margaritifera* (potočna bisernica z biserom). — *Unio pictorum* (slikarska školjka). — *Ostrea edulis* (ostriga). — *Pecten Jacobaeus* (romarska školjka). — *Maleus albus* (kladvece). — *Maleagrina margaritifera* (prava bisernica z biserom). — *Pinna squamosa* (luskava morska gnjat). — *Mytilus edulis* (užitna klapavica). — *Lithodomus lithophagus* (morski prstec). — *Solen vagina* (nožnica). — *Tridacna squamosa* (zeva). — *Pholas dactylus* (navadni kamenovrt).

Število mekužcev: 35 (34 vrst).

III.

Členarji.

I. Ž u ž e l k e.

1. **Hrošči:** a) *Evropski:* a) Petočleni: *Cicindela campestris*. — *C. hybrida*. — *C. silvatica*. — *Omophron limba*. — *Elaphrus riparius*. — *Proceros gigas* (2). — *Carabus auronitens*. — *C. cancellatus*. — *C. granulatus*. — *C. intricatus*. — *C. glabratus*. — *C. violaceus*. — *C. nemoralis*. — *C. hortensis*. — *Calosoma inquisitor*. — *C. sycophanta*. — *Brachinus crepitans*. — *Clivina collaris*. — *Chlaenius Schrankii*. — *Anchomenus prasinus*. — *Calathus cisteloides*. — *Poecilus cupreus*. — *Abax atra*. — *Feronia vulgaris*. — *Amara acuminata*. — *Zabrus gibbus*. — *Harpalus aeneus*. — *Bembidium lampros*. — *Hydroporus planus*. — *Noterus sparsus*. — *Agabus bipustulatus*. — *Ilybius fenestratus*. — *Rantus conspersus*. — *Acilius sulcatus*. — *Dytiscus marginalis* (♂ + ♀). — *Gyrinus natator*. — *Hydrophilus aterrimus*. — *Hydrous caraboides*. — *Hydrobius fuscipes*. — *Helephorus aquaticus*. *Heterocerus marginatus*. — *Oxyporus rufus*. — *Paederus littoralis*. — *Ocyopus similis*. — *Staphylinus caesareus*. — *Creophilus maxillosus*. — *Tachyporus hypnorum*. — *Silpha rugosa*. — *S. 4-punctata*. — *S. atrata*. — *Necrophorus vespillo*. — *N. humator*. — *Lycoperdina succincta*. — *Meligethes aeneus*. — *Ditoma crenata*. — *Frixagus tomentosus*. — *Dermestes lardarius*. — *Attagenus pelloi*. — *Anthrenus verbasci*. — *Byrrhus pilula*. — *Hister 4-macalatus*. — *Lucanus cervus* (♂ + ♀). — *Dorcus parallelipedus*. — *Systenocercus caraboides*. — *Sinodendron cylindricus*. — *Ateuchus sacer*. — *Gymnopleurus mopsus*. — *Copris lunaris* (♂ + ♀). — *Anthrophagus camelus*. — *Oniticellus fulvus*. — *Aphodius fossor*. — *A. fimetarius*. — *Trox sabulosus*. — *Oryctes nasicornis* (♂ + ♀). — *Geotrupes stercorarius*. — *G. silvaticus*. — *Lethrus cephalotes*. — *Rhizotrogus solstitialis*. — *Polyphylla fullo*. — *Melolontha vulgaris* ♂. — *M. hippocastani* ♀. — *Anomala aenea*. — *Phyllopertha horticola*. — *Anisoplia austriaca*. — *Epicometa hirta*. — *Hoplia farinosa*. — *Potosia marmorata*. — *Cetonia aurata*. — *Valgus hemipterus*. — *Gnorimus nobilis*. — *Trichius fasciatus*. — *Amphicoma Genei*. — *Poecilonota rutilans*. — *Chrysobothris affinis*. — *Calcophora Mariana*. — *Agrilus biguttatus*. — *Anthaxia 4-punctata*. — *Trachys minuta*. — *Laeon murinus*. — *Elater sanguineus*. — *Melanotus brunnipes*. — *Athous niger*. — *Corymbites pectinicornis*. — *Agriotes lineatus*. — *Synaptus filiformis*. — *Cyphon coarctatus*. — *Lampyris noctiluca*. — *Cantharis fusca*. — *Malachius aeneus*. — *Trichodes apiarius*. — *Clerus formicarius*. — *Necrobia rufipes*. — *Niptus crenatus*. — *Ptinus fur*. — *Anobium paniceum*. — *A. striatum*. — *Lyctus pubescens*. — *Apate capucina*. — *Cis boleti*. — b) **Raznočleni:** *Blaps mortisaga*. — *Diaperis boleti*. — *Tenebrio molitor*. — *Helops lanipes*. — *Cteniopus sulphureus*. — *Lagria hirta*. — *Mordella fasciata*. — *Moloe proscarabaeus*. — *M. scabriusculus*. — *Mylabris variabilis*. — *Lytta vesicatoria*. — *Pyrochroa coccinea*. — *Notoxus monoceros*. — *Oedemera femorata*. — *Rhinosimus planirostris*. — c) **Četveročleni:** *Otiorhynchus ligustici*. — *Phyllobius psittacinus*. — *Metallites mollis*. — *Brachyderes incanus*. — *Chlorophanus viridis*. — *Cleonus turbatus*. — *Hylobius abietis*. — *Molytes germanus*. — *Hypera punctata*. — *Pissodes piceae*. — *Cryptorhynchus lapathi*. — *Ceutorhynchus macula-alba*. — *Calandra granaria*. — *Anthonomus druparum*.

— *Balaninus nucum*. — *Orchestes fagi*. — *Cionus scrophularie*. — *Apion pomonae*. — *Rhynchites auratus*. — *Rh. betuleti*. — *Apoderus coryli*. — *Atteblabus curculionides*. — *Anthribus albinus*. — *Bruchus pisi*. — *Dendroctonus micans*. — *Scolytus pruni*. — *Bostrychus typographus*. — *Spondylis buprestoides*. — *Prionus coriarius*. — *Hylotrupes bajulus*. — *Aromia moschata*. — *Cerambyx cerdo*. — *C. heros*. — *Ergates faber*. — *Clytus arcuatus*. — *Saperda carcharias*. — *Oberea oculata*. — *Astynomus aedilis*. — *Lamia textor*. — *Mesosa curculionides*. — *Dorcadion fulvum*. — *Toxotus meridionalis*. — *Rhagium sycophanta*. — *Pachyta quadrimaculata*. — *P. collaris*. — *Iudolia cerambyciformis*. — *Leptura testacea* (♂ + ♀). — *Donacia sagittariae*. — *Crioceris asparagi*. — *Clythra laeviuscula*. — *Cryptocephalus sericeus*. — *Timarcha coriaria*. — *Chrysomela cerealis*. — *Ch. violacea*. — *Phratora vittellinae*. — *Lina populi*. — *Haltica oleracea*. — *Cassida viridis*. — d) **Tročleni**: *Coccinella 7-punctata*. — *Halyzia conglobata*. — *Epilachna globosa*. — *Exochomus 4-punctatus*. — **Preobraženje (metamorfoza) rujavega hrošča**; preparat v alkoholu.

β) **Eksotični**: *Dynastes Hercules*. — *Helicopriss hucephalus* ♂. — *H. bucephalus* ♀. — *Sternocera chrysis*. — *Eurytrachelus bucephalus*. — *Euchroma gigantea*. — *Hylotrupes Gideon*. — *Sternocera sternicornis*. — *Antichira lucida*. — *Pyrodes speciosus*. — *Callichroma Eos*. — *Phanaeus splendidulus*. — *Brenthus Anchorago*. — *Doryphora decemlineata*. — *Acrocinus longimanus*. — *Doryphora cincta*. — *Stigmodera gratiosa*. — *Catoxantha opulenta*. — *Scarites* sp. — *Rhynehophorus palmarum*. — *Entimus imperialis*. — *Pyrophorus noctilucus*. — *Nyctobates maximus*. — *Chrysochroa fulmanans*.

Število hroščev: 226 (222 vrst).

2. **Metulji**: a) **Evropski**. a) **Dnevnik**: *Melitea Athalia* (♂ + ♀). — *M. Artemis*. — *M. Cinxia*. — *M. didyma*. — *M. maturna*. — *Argynnis Dia*. — *A. Paphia*. — *A. Latonia*. — *A. sp.* — *Argynnis Selene*. — *Vanessa C-album*. — *V. Antiope*. — *V. Atalanta*. — *V. urticae*. — *V. polychloros*. — *V. Jo*. — *V. cardui*. — *Limenitis sibylla*. — *Limenitis populi*. — *Apatura Iris*. — *Apatura Clytie*. — *Hipparchia Galathea*. — *Satyrus Semele*. — *Epinephele Janira*. — *Coenonympha arcanias*. — *Pararge Maera*. — *Coenonympha pamphilus*. — *Erebia Medea*. — *Satyrus Briseis*. — *Lycæna Alexis* (♂ + ♀). — *L. Agriolus* (♂ + ♀). — *L. Arion*. — *L. Adonis* (♂ + ♀). — *L. Corydon* (♂ + ♀). — *Polyommatus hippothoe*. — *P. Phloeas*. — *P. Circe*. — *P. virgaureae* (♂ + ♀). — *Thecla pruni*. — *T. betulae* (♂ + ♀). *T. rubi*. — *Papilio Podalirius*. — *Doritis Mnemosyne*. — *Parnassius Apollo*. — *Thais Polyxena*. — *Papilio Machaon*. — *Pontia Daplidice*. — *Pieris rapae* (♂ + ♀). — *Pieris napi* (♂ + ♀). — *Pieris brassicae* (♂ + ♀). — *Aporia crataegi*. — *Leucophasia sinapis*. — *Colias Edusa*. — *C. Hyale*. — *Anthocharis cardamines* (♂ + ♀). — *Rhodocera rhamnii* (♂ + ♀). — *Syrichthus malvae*. — *Hesperia acteon*. — *H. Tages*. — *E. sylvanus*. — *H. lineola*. — *H. comma*. — b) **Somračniki**: *Sphinx ligustri*. — *Deilephila Nerii* (3, 2 ♂ + ♀). — *Sphinx convolvuli*. — *Smerinthus ocellatus*. — *Acherontia Atropos*. (2). — *Smerinthus populi*. — *Macroglossa stellatarum*. — *Deilephila Galli*. — *Macroglossa bombylifformis*. — *Smerinthus tiliae*. — *Sphinx pinastri*. — *Deilephila Elpenor*. — *Zygaena Minos*. — *Z. Ionicera*. — *Z. filipendulae*. — *Ino statices*. — *Zygaena carniolica*. — *Sesia apiformis*. — *S. culiciformis*. — *S. empiformis*. — *Syntomis Phegea*. — *Thyris fenestrina*. — *Earias clorana*. — *Gnophria quadra*. — c) **Ponočnjaki** (prelci, sovke,

pedici): *Bombyx mori*. — *Gastropacha neustria* ♂ + ♀. — *G. pini*. — *G. quercifolia*. — *Ocneria dispar* (♂ + ♀). — *Saturnia pyri*. — *Psilura monacha* (♂ + ♀). — *Gastropacha quercus* (♂ + ♀). — *Orgyia antiqua*. — *Phaenocarpa bucephala*. — *Aglia Tau*. — *Porthesia auriflua* ♂. — *P. chrysothorax* ♀. — *Leucoma salicis*. — *Saturnia carpini*. — *Dasychira pudibunda*. — *Pygaera anachoreta*. — *P. anastomosis*. — *Lophopteryx camelina*. — *Zeucera aesculi*. — *Cossus ligniperda*. — *Harpyia vinula*. — *Notodonta ziczac*. — *Nemeophila plantaginis*. — *Arctia caja*. — *A. Hebe*. — *Callimorpha Hera*. — *Arctia villica*. — *Euchelia Iacobeae*. — *Acronycta leporina*. — *A. psi*. — *A. rumicis*. — *A. aceris*. — *megacephala*. — *Diloba coeruleocephala*. — *Panolis piniperda*. — *Cosmia trapezina*. — *Tryphaena fimbria*. — *Amphipyra pyramidea*. — *A. tragopogonis*. — *Tryphaena pronuba*. — *Agrotis segetum*. — *A. suffusa*. — *A. triangulum*. — *Miselia oxyacantha*. — *Naenia typica*. — *Noctua C-nigrum*. — *Hadena atriplicis*. — *Hadena strigilis*. — *H. infesta*. — *Brotholamia meticulosa*. — *Xanthia fulvago*. — *Taeniocampa gothica*. — *Mamestra thalassina*. — *M. persicariae*. — *M. brassicae*. — *M. oleracea*. — *M. trifolii*. — *Leucania palens*. — *Orrhodia vaccini*. — *Plusia gamma*. — *P. triplasia*. — *P. chrysitis*. — *P. moneta*. — *Cuculia scrophulariae*. — *Neuronia popularis*. — *Charaas graminis*. — *Euclidia Mi*. — *Brephos partenias*. — *Euclidia glyphica*. — *Hypena rostralis*. — *Catocala elocata*. — *C. fraxini*. — *C. nupta*. — *Eugonia quercinaria*. — *Pericallia syringaria*. — *Angerona prunaria*. — *Selenia bilunaria*. — *Geometra papilionaria*. — *Anaitis plagiata*. — *Himera penaria*. — *Cabera pussaria*. — *Venilia macularia*. — *Lygris prunata*. — *Urapteryx sambucaria*. — *Boarmia crepuscularia*. — *Rumia luteolata*. — *Lythria purpurata*. — *Amphidasis betularia*. — *Zonosoma annulata*. — *Timandra amataria*. — *Fidonia wawaria*. — *F. piniaria* (♂ + ♀). — *Anisopteryx Aescularia*. — *Macaria liturata*. — *Phasiane clathrata*. — *Biston hirtarius*. — *Abraxas marginata*. — *Cheimatobia boreata*. — *Ch. brumata* (♂ + ♀). — *Zerene grossulariata*. — *Hybernia defoliaria* (♂ + ♀). — *Cidaria dilutata*. — *C. bilineata*. — d) *Metuljčki*: *Aglossa pinguinalis*. — *Botys urticae*. — *Asopia farinalis*. — *Botys purpuralis*. — *Grapholitha hepaticana*. — *Retinia resinella*. — *R. Buoliana*. — *Tortrix viridana*. — *Carpocapsa pomonella*. — *Penthina pruniana*. — *Crambus pratellus*. — *Ephestia Kühniella*. — *Galeria mellonella*. — *Depressaria nervosa*. — *Tinea tapeziella*. — *T. biselliella*. — *T. granella*. — *Hyponomenta evonymella*. — *Pterophorus pentadactylus*. — *P. monodactylus*. — *Cleophora laricella*. — *Preobraženje lastovičarja, smrtoglavca in svilnega prelea (preparati v alkoholu)*.

β) *Eksotični*: *Papilio Budha*. — *P. Hector*. — *Caligo Beltrao*. — *Papilio Protesilaus*. — *P. Thyastes*. — *Methona Themisto*. — *Morpho Cypris*. — *Mechanitis Lisimnia*. — *Danaüs plexippus*. — *Cinaecia Dirce*. — *Catopsilia Eubule*. — *Attacus Cynthia*. — *A. Atlas*. — *Antheraea Pernyi*. — *Kallima paralecta* (2), kot izgled za »mimicry«.

Število vseh metuljev 250 (226 vrst).

3. *Kožokrilci*: *Apis mellifica* (♂ + ♀). — *Bombus terrestris* (♂ + ♀). — *B. lapidarius* (♂ + ♀). — *Psithyrus rupestris* (♂ + ♀). — *Podalirius acervorum*. — *Xylocopa violacea*. — *Eucera difficilis* (♂ + ♀). — *Osmia bicornis*. — *Chalicodoma muraria*. — *Halictus tetrazonius*. — *Vespa crabro* ♀. — *V. vulgaris* ♀. — *V. vulgaris* ♀. — *Pollistes diadema*. — *Chrysis ignita*. — *Camponotus ligniperda* ♂. — *C. ligniperda* ♀. — *Formica rufa* (♂ + ♀ + ♀♀). — *Myrmica ruginodis*.

— *Thyreopodus cribrarius*. — *Bembex tarsata*. — *Ammophila campestris*. — *Mutilla stridula*. — *Ichneumon sarcitorius*. — *Trogus flavatorius*. — *Microcryptus contractus*. — *Orthopelma luteolator*. — *Ephialtes manifestator* ♂. — *Rhyssa persuasoria* ♀. — *Pimpla brassicae* (♀+♂). — *Exetastes inquisitor*. — *Exochilum circumflexum*. — *Exenterus marginatus*. — *Apanteles nemorum*. — *Torymus bedeguaris*. — *Synergus* sp. — *Aulax Brandti*. — *Rhodites rosae*. — *Cynips folii*. — *C. Kollari*. — *C. calycis*. — *Dolerus nitens*. — *Rhogogastera viridis*. — *Macrophya rustica*. — *Allanthus scrophulariae*. — *Tenthredo flava*. — *Eriocampa ovata*. — *Athalia rosae*. — *A. spinarum*. — *Hylotoma rosarum*. — *Lyda erythrocephala*. — *Lophyrus pini* (♂+♀). — *Cimbex amerinae*. — *Cephus pygmaeus*. — *Xeris spectrum* ♂. — *Sirex gigas* ♀. — *Preobraženje bučele* (preparat v alkoholu).

4. **Mrežokrilci**: *Sialis lutaria*. — *Raphidia flavipes*. — *Panorpa communis*. — *Osmylus chrysops*. — *Chrysopa septempunctata*. — *Ch. vulgaris*. — *Ch. perla*. — *Myrmeleon larva*. — *Myrmecaelurus trigammus*. — *Nematopteryx Coe*. — *Myrmecoleon formicarius*. — *Ascalaphus cocaius*. — *Phryganea grandis*. — *Neuronia reticulata*. — *N. ruficus*. — *Limnophilus griseus*. — *L. affinis*. — *Rhycophila* sp. — *Hydropsyche angustipennis*. — *Preobraženje mravoderja* (preparat v alkoholu).

5. **Dvokrilci**: *Notidobia ciliaris*. — *Simulia columbatzensis*. — *Biblio Marci*. — *Culex pipiens*. — *Poecilostola pictipennis*. — *Tipula oleracea*. — *Ctenophora bimaculata*. — *Odontomyia viridula*. — *Sargus cuprarius*. — *Coenomia ferruginea*. — *Tabanus bovinus*. — *Chrysops coecutiens*. — *Leptis strigosa*. — *Leptogaster cylindricus*. — *Dioctria oelandica*. — *Laphria flava*. — *Asilus crabroniformis*. — *Anthrax maura*. — *Bombylius major*. — *Scenopinus fenestralis*. — *Empis livida*. — *Dolichopus unguatus*. — *Melithreptus scriptus*. — *Syrphus pyrastris*. — *S. balteatus*. — *Volucella plumata*. — *V. pellucens*. — *Eristalis tenax*. — *E. arbustorum*. — *Myiathropa florea*. — *Helophilus trivittatus*. — *Xylota femorata*. — *Chrysotoxum festivum*. — *Ch. elegans*. — *Myopa testacea*. — *Conops flavipes*. — *Gastrophilus haemorrhoidalis*. — *Phasia analis*. — *Gymnosoma rotundata*. — *Oxyptera brassicae*. — *Echinomyia ferox*. — *E. grossa*. — *Zophomyia temula*. — *Masicera silvatica*. — *Prosenia siberita*. — *Sarcophaga carnaria*. — *Cynomyia mortuorum*. — *Stomoxys calcitrans*. — *Calliphora vomitoria*. — *Pollenia rudis*. — *Musca domestica*. — *Cyrtoneura stabulans*. — *Anthomyia pluvialis*. — *Urophora stylata*. — *Scatophaga stercoraria*. — *Lipara lucens*. — *Psila fimetaria*. — *Lipoptena cervi*. — *Melophagus ovinus*. — *Pulex irritans*.

6. **Ravnokrilci**: *Forficula auricularia* (♂+♀). — *Phylloremia germanica* (♂+♀). — *Blatta americana*. — *Periplaneta orientalis* (♂+♀). — *Sphingonotus coeruleans*. — *Oedipoda coeruleans*. — *Stenobothrus miniatus*. — *Psophus stridulus*. — *Mantis religiosa*. — *Tryxalis nasuta*. — *Caloptenus italicus*. — *Platycleis grisea*. — *Oedipoda miniata*. — *Acridium aegyptium*. — *Tettix sabulata*. — *T. bipunctata*. — *Locusta viridissima* ♂. — *L. caudata* ♀. — *Gryllus campestris*, larva. — *G. campestris* ♀. — *Gryllotalpa vulgaris*. — *Libellula 4-maculata*. — *Sympetrum vulgatum*. — *Libellula depressa*. — *Gomphus vulgatissimus*. — *Calopteryx splendens*. — *Aeschna cyanea*. — *Ephemera vulgata*. — *Palingenia horaria*. — *Lestes sponsa*. — *Taeniopteryx nebulosa*. — *Iso-genus nubecula*. — *Agrion puella*. — *Perla maxima*. — *Termes bellicosus*, (voják). — *Preobraženje kačjega pastirja* (preparat v alkoholu).

7. **Polukrilci**: *Eurygaster maurus*. — *Graphosoma lineatum*. — *Carpocoris baccarum*. — *Palomena viridissima*. — *Eurydema oleraceum*. — *E. ornatum*. — *Syromastes marginatus*. — *Verlusia rhombea*. — *Corizus crassicornis*. — *Chorosoma Schillingi*. — *Berytus tipularius*. — *Lygaeus equestris*. — *Pyrrhocoris apterus*. — *Limnobates stagnorum*. — *Velia currens*. — *Gerris lacustris*. — *Harpactor irracundus*. — *Nabis ferus*. — *Salda saltatoria*. — *Cimex lectularius*. — *Miris dolabrata*. — *Lopus gothicus*. — *Deraeocoris segussinus*. — *Naucoris cimicoides*. — *Nepa cinerea*. — *Notonecta glauca*. — *Corisa Geoffroyi*. — *Cicada orni*. — *Aphrophora spumaria*. — *A. salicis*. — *Cercopis arcuata*. — *Centrotus cornutus*. — *Idiocerus scurra*. — *Tettigonia viridis*. — *Phthirus pubis*. — *Typhlocyba rosae*. — *Psylla buxi*. — *Aphis rosae*. *Coccus cacti*.

Izvemši hrošče in metulje je število ostalih žuželk: 225 (209 vrst).

Število vseh žuželk je torej: 703 (656 vrst).

II. Stonoge.

Julus terrestris (navadna gostonoga). — *Scolopendra complanata* (?). — *Scolopendra sp.* (?).

III. Pajkovi.

1. **Ščipavci**: *Scorpio europaeus* (škorpion, 2).

2. **Pravi pajki**: *Epeira diademata* (križavec). — *Tegenaria domestica* (♂ + ♀, hišni pajek). — *Lycosa tarantula* (tarantola). — *Mygale* (ptičji pajek).

IV. Raki.

1. **Desetonožci**: *Astacus fluviatilis* (navadni rak, razvoj). — *Homarus vulgaris* (jastog; na deski). — *Palinurus vulgaris* (rarog; na deski). — *Nephrops norvegicus* (skampo). *Pagurus Bernhardus* (navadni samotarec).

2. **Jednakožci**: *O niscus murarius* (navadna živa krogla).

3. **Zvitonožci**: *Balanus psittacinus*.

IV.

Iglokožci.

1. **Morske zvezde**: *Ophiotrix echinata*. — *Asterias rubous* (rudečkasta morska zvezda). — *Asteropecten bispinosus*.

2. **Morski ježki**: *Echinus sp.* (morski ježek, na deski).

3. **Holoturije**: *Cucumaria* (v alkoholu).

V.

Črvi.

1. **Ploščati črvi**: *Diplozoon paradoxum*. — *Distomum hepaticum* (jeterni metulj).

2. **Trakarji**: *Bothriocephalus latus* (široka trakulja). — *B. latus* (brezspolna ličinka iz ščukinega mesa). — *Taenia mediocanellata* (žlebasta trakulja). — *T. solium* (ozka trakulja). — *T. nana*. — *Cysticercus cellulosae* (svinjska ikra). — *Coenurus cerebralis* (vrtoglavec).

3. **Gliste**: *Trichocephalus dispar* (♂ + ♀ žilasta glista). — *Strongylus filaria*. — *Dochmius duodenalis* (♂ + ♀). — *Ascaris lumbricoides* (navadna

glista). — *A. megalcephala* (♂ + ♀). — *A. obtusocaudata*. — *A. mystax*. — *Oxyuris vermicularis* (♂ + ♀, otročja glista).

4. Kolobarniki: *Hirudo medicinalis* (prava pijavka) + *H. officinalis* (nadanja pijavka; 4 eksemplari v jedni steklenici). — *H. officinalis*: razvoj. — Razun teh še: *Sagitta elegans*.

Število črvov: 27 (20 vrst). Vsi so konzervirani in montirani v alkoholu.

VI.

Mehovci.

1. Korale: *Astraea sinensis* (zvezdaš). — *Caryophyllia clavus*. — *Cladocora cespitosa*. — *Coeloria sinensis*. — *Corallium nobile* (2). — *Distichopora coccinea*. — *Favia lobata*. — *Fungia gracilis* (glivača). — *Galaxea Bongenvillei*. — *Gorgonia verrucosa*. — *G. radula*. — *Lophoseris Knorri*. — *Madrepora* (luknjičarka). — *Millepora alcicornis*. — *Mussa corimbosa*. — *Oculina diffusa*. — *Pocillopora damicornis*. — *Seriatopora lineata*. — *Stilaster sanguineum*. — *Tubipora musica* (rudeče orgljice). — Število koral: 21 (20 vrst).

2. Gobe: a) Sladkovodne: *Spongilla fluviatilis* (sladkovodna goba v alkoholu). — *Spongilla lacustris* (Bohemia). — b) Morske: *Sarcotrogus spinulosus* (Mare adr.) — *Hircinia muscarium* (Mare adr.) — *Chalina digitata* (Mare adr.) — *Spongia officinalis* (Bahama). — *Geodia gigas* (Japan). — Število gob: 7 (7 vrst).

VII.

Praživali.

Prst z radijolarijami iz otoka Barbados.

Število vseh živalij torej: 971 (898 vrst).

Razni drugi predmeti zoologiške zbirke:

Lobanje krta, divjega zajca, domače mačke, rujavega medveda, domačega mrjasca, ptice roparice. — Krempelj, očnjak in derač leva. — Oklo slona. Kočnjak afrikanskega slona (model iz sadre). — Bodica ježevca. — Usi kita. — Rogi antilope. — Rogovje severnega medveda. — Vretence jamskega medveda. — Kože nosoroga, luskavca, udava in ribe kostenokožarice (*Ostracion*), razpete na deskah. — Pila pilarja (*Pristis antiquorum*). — Žrelo morskega soma (*Lamna cornubica*). — Plošča karete (*Chelonia imbricata*). — Os sepiae. — Sipin mehur. — Zbirka ptičjih jajc, obsegajoča 40 različnih vrst. — Jajce morskega mačka (*Scyllium*). — Partija pelagijskih živalij (plankton). — Biser prave bisernice.

Podarili so zbirki gg.:

Dr. Vladimir Herle: vretence jamskega medveda (*ursus spelaeus*) iz Rjavčeve jame pri Lokvah.

Jaroslav Marek, mag. pharm.: nekaj žuželk, med njimi polžarja (*Proceros gigas*).

Frančišek Nagode, posestnik: morsko lastvico in sovo.

Alojzij Novak, c. kr. šolski vodja: udeba.

Julij Novak, c. kr. davkarski uradnik: malega ponirka.

Podobe.

Schreiber's Wandtafeln der Naturgeschichte des Tierreiches. 15 stenskih podob in 1 zvezek z besedilom.

Leutemannov zoologiški atlas. 65 stenskih podob.

Weber I. C., Die Fische Deutschlands und der Schweiz.

B. Botanika.

Herbarij, obsegajoč 1000 srednjeevropskih vrst. — Herbarij za trave in poltrave, obsegajoč 100 vrst. — Herbarij za poljedelstvo, obsegajoč 250 vrst. — Dva herbarija za gozdarstvo, obsegajoča po 40 vrst dreves, grmov itd. — Herbarij za kritosemenke, obsegajoč 120 vrst. — 33 desk iz lesa različnih dreves. Povprečni prerez debela palme (*Icara*) iz Santa Catharina v Braziliji. — Lijana iz Venezuele (vrvasta). — Veja s stožči libanovske cedre. — Stožec pinije. — *Anastatica Hierochuntica*.

Učila: Modeli cvetov: trave (*Secale cereale*), košarice (*Authemis eotula*), kukavice (*Orchis Morio*). — *C. Hoffmann's* Botanischer Bilderatlas.

Orodja in priprave.

Mikroskop firme C. Reichert na Dunaju, št. 22559, z pregibljivim stolom, z dvojnimi zrealom, z zeničnim zastiralom, z Abbe-jevim kondenzatorjem, s premikajočo se mizico, s 3 okularji št. 2, 3 (mikrometerokular), 4, s 3 objektivni št. 3, 7 a in 18 b (za imerzijo); linearna povekšava: 50- do 1350-kratna. — Priprava za mikroskopiranje. — 11 stekleničic z reagencijami. — Šatulja z orodjem za zootomijo; razun tega: 1 močna pinceta in 1 skalpel, 2 škarij, 3 klešč in pilo s pritiskalnico. — 5 omaric za konhilijske, žuželke itd. — 20 okroglih škatljic s steklenim pokrovom. — 400 bodic za žuželke. — Razpenjača za metulje. — Mrežice za lovenje metuljev. — Pušica za botaniziranje. — Mapa za rastline. — Kartuša za ekskurzije. — 2 deščice iz plute za žuželke. — Spermacetno mazilo. — 66 steklenic razne velikosti in oblike.

IV. Učila za geometrijo in geometriško risanje.

Varih Karol Pirc.

24 osnovnih geometriških teles iz močnega kartona za nazorni pouk iz geometrije v I. razredu.

Vonderlinn J., Vorlegeblätter für den Unterricht im Linear- und Projektionszeichnen. 12 listov. Fol.

V. Učila za lepomisje in risanje.

Varih Karol Pirc.

Bayer E., Schriftformen für die deutsche und lateinische Steilschrift. 1 snopič. *Kuranda*, Rond- und Fraktur- Buchstaben. 6 listov.

Latein- und Currentschrägschrift. 16 listov.

- Bayr und Wunderlich*, Formensammlung für das Freihandzeichnen.
Beyer O., Nadelschrift zur Bezeichnung der Zeichnungen. 4 stenske tabele.
— Nadelschrift zur Bezeichnung der Zeichnungen. Ročna izdaja.
Eichler, Elementar- Zeichenschule. II. oddelek (230 listov).
Godron, Moderne farbige Flachornamente. 20 listov. Fol.
— Der kleine Godron. Farbige Flachornamente. 30 listov. 4°.
— Moderne stilisierte Blumen und Ornamente. 20 listov. Fol.
Hellmuth, Moderne Pflanzenornamente. 28 listov. Fol.
Krause, Das moderne Pflanzenornament für die Schule. I. del 20 listov. Folio.
Thieme, Skizzenhefte für Anfänger. I. in II. snopič.
Ziechmann, Farbige Blätter und Blüten. 60 listov. 8°.

40 popolnih zbirk majhnih modelov za prvi pouk v risanju modelov.

Vsa zbirka šteje koncem prvega šolskega leta 3 predložne zbirke za lepopisje, 11 predložnih zbirk za risanje in 40 popolnih zbirk majhnih modelov (po 33 komadov).

V.

Statistika učencev.

1. Število

Koncem šolskega leta 1900/1	—
Začetkom šolskega leta 1901/2	55
Med šolskim letom vstopilo	3
Vseh skupaj torej sprejetih	58
Med njimi:	
Na novo sprejetih, in sicer:	
Na podlagi sprejemnega izpita	54
Iz nižjih razredov premeščenih	—
Repetentov	4
Zopet sprejetih, in sicer:	
Iz nižjih razredov premeščenih	—
Repetentov	—
Med šolskim letom izostalo	9
Število učencev koncem šolskega leta 1901/2	49
Med njimi:	
Javnih učencev	49
Privatistov	—

2. Po rojstnem kraju (domovini).

Iz Idrije	35
> idrijskega okraja	5
> Kranjske sicer	5
> Goriškega	3
> Koroškega	1

Skupaj 49

3. Po materinščini.

Slovenci vsi	49
------------------------	----

4. Po veri.

Katoličani (latinskega obreda) vsi	49
--	----

5. Po starosti.

11 let starih	2
12 » »	4
13 » »	16
14 » »	11
15 » »	10
16 » »	5
22 » »	1
	Skupaj 49

6. Po bivališču starišev.

Iz Idrije in najbližje okolice	37
Od drugod	12
	Skupaj 49

7. Razredba.

Koncem šolskega leta 1901/2 jih je dobilo:	
Izpričevalo I. reda z odliko	4
» I. »	35
» II. »	6
» III. »	1
Ponavljalni izpit se je dovolil	3
Dotatni izpit se je dovolil	—
	Skupaj 49

8. Denarni prispevki.

Po sklepu mestnega zastopa z dne 2. julija 1901 ne plačujejo do preklica učenci pri rednem vstopu nikakih pristojbin in tudi ne šolnine.

9. Udeležba pri pouku neobveznih predmetov.

Petje I. tečaj: v I. polletju	30
» v II. »	37

10. Ustanove.

Število štipendistov	1
Skupni znesek ustanov	K 80.—

VI.

Podpora učencev.

1. Ustanove.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je podelila z odlokom z dne 12. junija 1902, št. 12.518, učencu I. razreda Mikužu Frančišku ustanovo Blaža Korčeta, letnih K 80.—.

2. Podporno društvo za dijake na realki v Idriji.

Po prizadevanju g. Valentina Lapajnet a se je ustanovilo to društvo začetkom septembra 1901. Ustanovni občni zbor dne 5. septembra je volil začasni odbor, ki je preskrbel vse potrebno, da se je ustanovilo društvo postavnim potom. Ker c. kr. vlada vsled odloka z dne 14. septembra 1901, 364/pr, ni prepovedala ustanovitve društva, je potrdil občni zbor dne 5. novembra z vsklikom začasni odbor tudi za prvo društveno leto 1901/2. Po tem so člani odbora: Predsednik: realčni ravnatelj Karol Pirc; podpredsednik: c. kr. rudniški zdravnik dr. Frančišek Karfik; odbornika: c. kr. notar Frančišek Horvat (tajnik) in trgovec in posestnik Valentin Lapajne (blagajnik); namestnika: c. kr. rudniški oskrbnik Karol Krátký in trgovec in posestnik Josip Šepetavec; računski preglednik: posestnik in trgovec na Jeličnem vrhu Jan Gruden in c. kr. šolski vodja Alojzij Novak.

Društveni namen je: podpirati potrebne učence idrijske realke ter jim tako omogočiti študije. Ogromna večina starišev, ki pošiljajo svojo deco v realko, je delavskega—rudarskega stanu. Po krajevnih razmerah hranijo in pošiljajo svoje otroke z manjšimi ali večjimi težavami v šolo, popolnoma nemogoče bi jim pa bilo plačevati šolnino ali kupovati drage šolske knjige. Mestna občina se je odpovedala z ozirom na to dejstvo šolnini, in podporno društvo je prevzelo v prvi vrsti skrb za šolske knjige in druge šolske potrebščine.

Z vsakim novim razredom bo treba novih šolskih knjig, izdatki v tem obziru bodo postali šele potem manjši, ko bo zavod izpopolnjen. Dotlej mora omejiti društvo svoje delovanje žal večinoma le na ta način podpiranja. Razširilo bi svoje delovanje na druge prepotrebne podpore le potem, ako si pridobi novih dobrotnikov, ki to omogočijo.

Računi se sklepajo po pravilih šele jeseni, zato naj bo tu le kratko omenjeno, da je izdalo društvo do novega leta za šolske knjige in potrebščine K 1086.82 in za razne stroške K 10.46, tako da je ostalo koncem leta 1901 K 181.56 gotovine.

Knjižnica podpornega društva, katero oskrbljuje ravnatelj, je narasla v prvem društvenem letu na 451 šolskih knjig.

Pokrovitelj*) društva postane, kdor plača enkrat za vselej 100 K; društveniki plačujejo na enkrat ali v obrokih 10 K na leto; podpornik postane vsak, kdor društvu kaj daruje.

Zaznamek prispevkov p. n. pokroviteljev, društvenikov in podpornikov kakor tudi vseh drugih dohodkov društva od pričetka društvenega delovanja:

Gospod	Alič Anton, c. kr. paznik	K	10.—
>	Arko Mihael, dekan in deželni poslanec	>	8.—
Gospodje	Božič Anton in drugi	>	4.—
Gospod	Božič Ivan, deželni poslanec	>	10.—
	Čisti dohodek dijaške veselice (dne 15. oktobra)	>	30.40
	Čisti dohodek veselice krčmarjev in mesarjev (14. februarja)	>	6.—
Gospod	Gruden Jan, posestnik in trgovec na Jeličnem vrhu	>	10.—
>	Habe Karol, c. kr. strojevodja	>	3.—
>	dr. Herle Vladimír, realčni profesor	>	2.—
>	dr. Horvat Frančišek, c. kr. notar	>	10.—
Gospa	Japel Ivana, posestnica	>	1.04

*) Pokrovitelji so tiskani z razprtimi črkami.

Gospod	Kacin Josip, zidarski mojster v Jagrščah K	2—
>	dr. Karfik Frančišek, c. kr. rudniški zdravnik	100—
Gospodična	Kavčič Marija, c. kr. učiteljica	10—
Slavna	Kmetska posojilnica ljubljanske okolice za leto 1902	50—
Gospod	Knap Anton, c. kr. paznik za leto 1901/2	10—
	za leto 1902/3	10—
>	Kogej Ivan, kovač	1—
>	Kos Frančišek, kavarnar	10—
Slavna	Kranjska hranilnica v Ljubljani za leto 1901	50—
	za leto 1902	50—
Gospod	Krapš Anton, c. kr. davkar	5—
>	Krátký Karol, c. kr. rudniški oskrbnik	10—
Gospodična	Križaj Leopoldina	10—
Gospod	Lapajne Dragotin, mestni župan	10—
Gospa	Lapajne Dragotina, zasebnica	5—
>	Lapajne Fani, posestnica in trgovka	5—
>	Lapajne Franja, trgovčeva soproga	10—
>	Lapajne Marija, posestnica in trgovka	10—
>	Lapajne Minka, županova soproga	10—
Gospodična	Lapajne Pavla, učiteljica, za prodane evetke na maskeradi (11. februvarja)	34-70
Gospod	Lapajne Valentin, trgovec in posestnik	100—
Gospa	Likar Marija, posestnica	3—
Gospod	Mačkovšek Andrej, c. kr. šolski sluga	10—
>	dr. Majaron Danilo, odvetnik in predsednik odvetniške komore v Ljubljani	100—
>	Marek Jaroslav, mag. pharm.	10—
Gospodična	Margreitner Apolonija, trgovka	1—
Gospod	Miglautsch Engelbert, c. kr. tesarski mojster	10—
Visoko c. kr. ministerstvo	za poljedelstvo	300—
Neimenovani	1-04
Neimenovani	2—
Slavna	Občina idrijska za leto 1901	400—
>	Okrajna hranilnica in posojilnica v Idriji za leto 1901	300—
	za leto 1902	500—
Gospod	Perko Andrej, c. kr. deželni živinozdravnik v p.	10—
Gospa	Pirc Bertí, ravnateljova soproga	10—
Gospod	Pirc Karol, realčni ravnatelj	10—
>	Pirnat Makso, realčni profesor	2—
>	Primožič Andrej, trgovski poslovođa	3—
>	Rupnik Josip, posestnik in strojar	10—
>	Rutar Simon, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani	2—
>	Sedej Andrej, mestni stražnik	1—
>	Sturm Henrik, c. kr. sodnik	10—
>	Svoboda Karol, c. kr. rudniški stavbeni nadzornik	10—
>	Šebenik Ivan, c. kr. paznik	6—
>	Šebenik Karol, c. kr. gozdar v Koševniku	6—
>	Šepetavec Josip, trgovec in posestnik	10—
>	Špirek Vincencij, kr. laški rudniški svetnik in ravnatelj v Siele (Laško)	10—

Gospod	dr. Štverak Ivan, c. kr. rudniški nadzdravnik	K	10—
>	Šubič Martin, zidar	>	—20
>	Šuntar Ivan, okrožni zdravnik	>	5—
>	Tratnik Leopold, c. kr. cerkovnik v p.	>	10—
>	Tschernnigg Josip, c. kr. rudniški oskrbnik	>	10—
>	Turk Ivan, pek in posestnik	>	10—
>	Venko Alojzij, brivec	>	—50
>	Vončina Andrej, mizar	>	1—
>	Vončina Anton, c. kr. paznik	>	10—
>	Vončina Ivan, ravnatelj mestnih uradov v Ljubljani	>	10—
>	Zupančič Josip, c. kr. sodnijski pristav	>	10—

Izpolnjujoč prijetno dolžnost zahvaljuje poročevalec v imenu društva in podpiranih učencev vse p. n. dobrotnike kar najtopleje ter si usoja priporočati društvo še nadaljni naklonjenosti vsem prijateljem mladine.

VII.

Najvažnejši odloki c. kr. šolskih oblastev.

1. Odlok c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dné 7. junija 1901, št. 13.152, ki dovoljuje v Idriji ustanovitev nižje realke na občinske stroške in ob enem odobruje uporabo predloženega učnega načrta.

2. Odlok c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 30. julija 1901, št. 2130, ki dovoljuje otvoritev I. razreda mestne nižje realke z začetkom šolskega leta 1901/2.

3. Odlok c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z dné 10. januarja 1902, št. 38.745 ex 1901, ki podeljuje I. razredu mestne nižje realke v Idriji za leto 1901/2 pravico javnosti s pripoznanjem reciprocitetnega razmerja v smislu § 15. postave z dné 19. septembra 1898.

VIII.

Kronika.

VPisovanje učencev v I. razred je bilo 8. septembra, sprejemni izpiti pa 16. septembra 1901.

Prvo šolsko leto 1901/2 se je pričelo dné 18. septembra s službo božjo v župnijski cerkvi sv. Barbare o priliki slavnostne otvoritve zavoda.

Dné 20. septembra ob 8. uri dopoldne se je pričel redni pouk.

Dné 4. oktobra se je obhajal imendan Njegovega Veličanstva premilostljivega cesarja Franca Jožefa I. Učenci z učiteljskim zborom so se udeležili slovesne sv. maše v župnijski cerkvi, po kateri se je pela cesarska pesem.

Dné 19. novembra na imendan Njegovega Veličanstva pokojne cesarice Elizabete je bila spominska sv. maša za šolsko mladino, katere so se udeležili učenci z učiteljskim zborom.

V dneh 2. in 3. decembra je nadzoroval zavod c. kr. deželni šolski nadzornik g. Peter Končnik in v dneh 19. in 20. aprila strokovni nadzornik za risanje g. Herman Lukas.

Prvo polletje se je končalo dné 15. februarja s tiho sv. mašo, drugo polletje pa pričelo dné 19. februarja.

Ob nedeljah in praznikih so se udeleževali učenci pod nadzorstvom kateheta, g. dekana Mihaela Arkota, v župnijski cerkvi pete sv. maše s pro-povedjo.

K izpovedi in svetemu obhajilu je šla šolska mladina trikrat, in sicer v dneh 3. in 4. decembra, 3. in 4. marca in 13. in 14. junija.

Dné 29. maja, na dan sv. Rešnjega telesa, in dné 22. junija, na dan sv. Ahaca, se je udeležil zavod slovesnega cerkvenega obhoda.

Dné 26. julija je priredil zavod pod vodstvom učiteljskega zbora izlet v Godovič.

Zdravstveno stanje učencev je bilo ugodno.

Dné 13. julija je bilo vpisovanje učencev v I. razred.

Šolsko leto se je končalo dné 15. julija z zahvalno sv. mašo, po kateri se je pela cesarska pesem. Ta dan so se pričeli ob 9. uri sprejemni izpiti za vstop v I. razred.

IX.

Kako se je pospeševal telesni razvoj mladine.

Uvažujoč ministersko naredbo z dne 15. septembra leta 1890, št. 19907, se je vsestransko skrbelo za telesni razvoj šolske mladine.

Učenci, ki so sinovi uslužbencev pri tukajšnjem rudniku, imajo dovoljenje rabiti vsak četrtek popoldne brezplačno pršne kopeli. Slavno c. kr. rudniško ravnateljstvo je pa dovolilo tudi ostalim učencem da se smeje brezplačno posluževati teh kopeli ob torkih popoldne. Slavnemu c. kr. rudniškemu ravnateljstvu bodi tem potom za to dobrohotnost izrečena najtoplejša zahvala. V rabo jim je tudi dovoljen pokrit bazén, v katerem se lahko goji plavanje.

Plavačev je 21.

Za drsanje po ledu služi učencem dokaj velik prostor zunaj mesta, katerega smejo tudi brezplačno vporabljati. Toda neugodno vreme v letošnji zimi je oviralo drsanje. Drsalcev je bilo 10.

Istotako je oviralo neugodno vreme v jeseni in poleti igranje na prostem. Igrišče je prepustilo tukajšnje »Olepševalno društvo«. Hvala mu! Igre je vodil c. kr. učitelj Iv. Bajželj s pohvalno vnemo. Igralo se je ob četrtek popoldne, včasih skupno, včasih pa tudi v oddelkih. Potrebno orodje je nabavil slavni mestni zastop.

Kdaj in koliko časa se je igralo, kaže ta-le preglednica:

Dan	Ure	Navzoči	I g r e
1901: 3. oktobra	3—5	42	Jakob kje si? Po tri. Trden most.
12. oktobra	3—5	35	Vodnjak. Črni mož. Sobica. Tekanje okoli kroga.
24. oktobra	3—5	37	Trden most Po trije. Zadnji par naprej.

Dan	Ure	Navzoči	I g r e
1902: 20. marca	2—4	38	Ribiči. Tat. Tekmovalno tekanje.
10. aprila	3—5	31	Tat. Nagajivec in lovec. Ribiči.
24. aprila	3—5	28	Roparji in orožniki. Zadnji par naprej. Vodnjak.
1. maja	3—5	32	Nagajivec in lovec. Tekmovalno tekanje. Ribiči.
15. maja	3—5	34	Roparji in orožniki. Tat. Balinanje.
5. junija	4—6	28	Svinjko pasti. Ribiči. Balinanje.
19. junija	4—6	30	Velika ročna žoga. Svinjko pasti. Balinanje.
26. junija	popoldne	46	Izlet v Godovič.
3. julija	4—6	31	Velika ročna žoga. Svinjko pasti. Balinanje.
10. julija	4—6	34	Lov žoge na klic. Velika ročna žoga. Balinanje.

X.

Imenik učencev.

koncem šolskega leta 1901/2.

(Debeli tisk znači odličnjake).

1. Arrigler Adolf, Kamnik.	25. Koler Ivan, Idrija.
2. Bajt Feliks, Idrija.	26. Lapajne Adolf, Idrija.
3. Bajt Jožef, Idrija.	27. Lapajne Feliks , Idrija.
4. Balant Gregor, Idrija.	28. Lapajne Frančišek st., Idrija.
5. Baloh Štefan, Idrija.	29. Lapajne Frančišek ml., Idrija.
6. Blažič Frančišek, Idrija.	30. Lapajne Ivan, Idrija.
7. Božič Alojzij, Idrija.	31. Levstek Božidar, Idrija.
8. Dežela Frančišek, Idrija.	32. Lipužič Matija, Idrija.
9. Ferjančič Kornelij , Celovec.	33. Miglautsch Engelbert, Idrija.
10. Flander Alojzij, Idrija.	34. Mikuž Frančišek, Idrijski log.
11. Gruden Jožef, Idrija.	35. Novak Leopold, Idrija.
12. Habe Matej, Vojsko.	36. Pelhan Ignacij, Idrija.
13. Ipavec Rafael , Idrija.	37. Pirc Vincencij, Idrija.
14. Jager Rudolf , Ivanjeselo.	38. Pivk Ivan, Gore nad Idrijo.
15. Jereb Ivan, Idrija.	39. pl. Premerstein Makso, Tolmin.
16. Jurman Ivan, Idrija.	40. pl. Premerstein Robert, Tolmin.
17. Jurman Valentin, Idrija.	41. Rupnik Frančišek, Idrija.
18. Jurman Valentin, Idrija.	42. Rus Feliks, Št. Vid pri Lukovci.
19. Kavčič Evgen, Idrija.	43. Šebenik Rafael, Črni vrh.
20. Kavčič Frančišek st., Idrija.	44. Tavzes Mihael, Idrija.
21. Kaučič Frančišek ml. Žiri.	45. Terpin Jožef, Idrija.
22. Kenda Frančišek, Dvor pri Boveu.	46. Troha Rafael, Idrija.
23. Kogej Ferdinand, Idrija.	47. Turk Anton, Novi kot.
24. Kogej Filip, Idrija.	48. Weiss Frančišek, Idrija.
	49. Žgur Vincencij, Col.
-

XI.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1902|3.

Šolsko leto 1902/3, v katerem se otvori II. razred, se prične dné 18. septembra s slovesno sveto mašo.

Za sprejem učencev veljajo te-le določbe:

a) Učenci, ki želé na novo vstopiti v I. razred, naj se oglasé, spremljani od svojih starišev ali njih namestnikov, dne 14. septembra od 8—12 ure osebno pri ravnateljstvu ter naj s krstnim (rojstnim) listom dokažejo, da so že izpolnili deseto leto svoje starosti, ali ga izpolnijo še v letu 1901. Oni, ki so doslej pohajali ljudsko šolo, naj se izkažejo z obiskovalnim izpričevalom, obsegajočim rede iz verouka, učnega jezika (slovenskega in nemškega) in računstva.

Vnanji učenci se oglasé tudi lahko pismeno, poslati jim je le pravočasno gori navedeni listini.

Sprejet pa je učenec v I. razred šele tedaj, ko je prebil z dobrim uspehom sprejemni izpit. Pri tem izpitu se zahteva: Iz verouka toliko znanja, kolikor se ga more pridobiti v prvih štirih razredih ljudske šole; v učnem jeziku (slovenskem in nemškem) spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih naukov iz oblikoslovja, spretnost v analizovanju prosto razširjenih stavkov, poznavanja pravopisnih pravil; v računstvu izvežbanost v štirih osnovnih računskih načinih s celimi števili.

Sprejemni izpiti se bodo vršili dne 16. septembra.

Ponavljati sprejemni izpit na istem ali kakem drugem zavodu ni dovoljeno.

Učenci, ki so bili sprejeti meseca julija v I. razred, naj pridejo šele k slovesni sv. maši dné 18. septembra.

b) V II. razred na novo vstopajoči učenci se bodo sprejemali dne 16. septembra od 8.—11. ure. Prinesó naj s seboj krstni (rojstni) list in šolsko izpričevalo zadnjega polletja s pripomnjo o pravilno naznanjenem odhodu; isto je storiti tudi tukajšnjim učencem, ki hočejo nadaljevati svoje nauke kje drugje.

c) Učenci, ki so doslej obiskovali ta zavod, naj se javijo dne 17. septembra dopoldne pri ravnateljstvu s šolskim izpričevalom zadnjega polletja.

Ob vstopu ni plačati ne sprejemnine in ne drugih denarnih prispevkov.

Učenci, ki vstopajo v II. razred na podlagi sprejemnega izpita, plačajo 24 K pristojbine.

Ponavljalni in dotatni izpiti kakor tudi sprejemni izpiti za II. razred se vršé dne 16. in 17. septembra.

Zaznamek učnih knjig se dobi pri g. Valentinu Lapajnetu v Idriji.

Na mestni nižji realki v Idriji ni šolnine.

Redni pouk se prične dne 19. septembra.

V Idriji, meseca julija 1902.

Ravnateljstvo.

